

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку

ЗВІТ про роботу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації за 2021 рік

Київ 2022

ЗМІСТ

Публічність та відкритість діяльності НКРЗІ	5
РОЗДІЛ 1. СТАН РОЗВИТКУ РИНКІВ ПОСЛУГ ЗВ'ЯЗКУ ТА ІКТ	8
Загальна інформація про стан та тенденції розвитку ринків послуг зв'язку	9
Стан розвитку ринку послуг фіксованого телефонного зв'язку	12
Стан розвитку ринку послуг рухомого (мобільного) зв'язку	15
Стан розвитку ринку послуг фіксованого доступу до Інтернету	22
Стан розвитку ринку послуг поштового зв'язку	26
Стан показників розвитку ІКТ	28
РОЗДІЛ 2. НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НКРЗІ У СФЕРІ ЗВ'ЯЗКУ	30
Нормативно-правові акти, підготовлені НКРЗІ у 2021 році	30
Вжиті регуляторні заходи на ринку телекомунікацій	38
РОЗДІЛ 3. РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТУПУ ДО РИНКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ ТА СФЕРИ КОРИСТУВАННЯ РЧР УКРАЇНИ	40
Реєстрація і ліцензування	40
Розподіл і використання радіочастотного ресурсу	41
Розподіл і використання номерного ресурсу	43
Взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж та доступ до інфраструктури	45
Захист інтересів держави та забезпечення представництва НКРЗІ в судах України	46
РОЗДІЛ 4. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ	48
РОЗДІЛ 5. ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД У ГАЛУЗІ ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ	54
Здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій та за користуванням радіочастотним ресурсом України у смугах радіочастот загального користування	54
Забезпечення якості телекомунікаційних послуг	58
Захист прав споживачів	60
РОЗДІЛ 6. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НКРЗІ	63
Кадрове забезпечення державного регулювання у сфері зв'язку та інформатизації	63
Забезпечення надходжень до бюджету	67
Документальне забезпечення і контроль	68
Підвищення ефективності використання ІКТ для виконання завдань НКРЗІ	69
РОЗДІЛ 7. ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР РАДІОЧАСТОТ»	70
РОЗДІЛ 8. ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ НКЕК ТА УДЦР НА 2022 РІК	78

Олександр Животовський

ГОЛОВА НКЕК

Лілія Мальон

ЧЛЕНКИНЯ НКЕК

Олександр Бісюк

ЧЛЕН НКЕК

Ігор Колесник

ЧЛЕН НКЕК

Вікторія Троценко

ЧЛЕНКИНЯ НКЕК

Андрій Семенченко

ЧЛЕН НКЕК

Микола Ткаченко

ЧЛЕН НКЕК

Шановні колеги та партнери!

У 2021 році НКРЗІ здійснювала свою діяльність маючи на меті сприяти ефективному функціонуванню відкритого і конкурентного ринку телекомунікацій, про що передусім свідчить збільшення обсягів телекомунікаційних послуг та підвищення їх якості. Зокрема, зберігається тенденція збільшення доходів від надання послуг зв'язку, в 2021 році вони склали майже 88 млрд грн, що на 10% більше, аніж у попередньому році.

Драйвером росту у 2021 році прогнозовано були послуги доступу до мережі Інтернет, що окрім іншого, відбулося завдяки масштабній розбудові мереж 4G у діапазоні 900 МГц, а також загальнодержавній стратегії цифровізації та стрімкому розширенню цифрових сервісів для громадян.

Загалом, розширення покриття території України мережами 4G забезпечили збільшення кількості активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мереж мобільного зв'язку, з яких було здійснено доступ до мережі Інтернет (ріст склав майже 32%).

Окрім того, 2021 рік ознаменувався суттєвими змінами у законодавчому полі та наближенню України до ЄС, передусім шляхом прийняттям Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку» та прийнятого наприкінці 2020 року галузевого Закону України «Про Електронні комунікації».

У нашої команди були амбітні плани на 2022 рік щодо організації своєї діяльності як регуляторного органу з урахуванням нових вимог обох галузевих законів, реалізація низки проектів, що мали на меті ще більше сприяти ефективному функціонуванню відкритого і конкурентного ринку телекомунікацій, а також посиленню захисту прав споживачів, та наблизити Україну до Єдиного цифрового ринку ЄС, серед іншого і шляхом підвищення якості та доступності послуг зв'язку для громадян України, націлившись на 95% покриття території України доступом до мережі Інтернет. Усі ці плани ми планували реалізовувати в тісній взаємодії з ринком, державними органами влади та нашими європейськими партнерами.

Однак, 24 лютого 2022 року повномасштабне та нахабне вторгнення Російської Федерації на територію України, змінило нашу реальність та пріоритети, зруйнувало деякі наші плани. Але, ворог не в змозі порушити нашу згуртованість, дисципліну та відповідальність за ту ділянку роботи, якою ми займалися до війни.

Не зважаючи на війну, яка йде в нашій країні, ми докладаємо усіх зусиль, щоб ефективно діяти не тільки в умовах воєнного часу, але й виконувати наші зобов'язання визначені законодавством. Саме тому, у запропонованому вашій увазі Звіті наведено докладну інформацію з усіх напрямків діяльності НКРЗІ (НКЕК) та результати роботи галузі телекомунікацій у цифрах за 2021 рік.

Дані наведені у Звіті, були отримані зі звітності операторів, провайдерів телекомунікацій, яку надали 73% суб'єктів електронних комунікацій в умовах воєнного часу через електронну систему взаємодії з регулятором.

Незважаючи на ускладнюючі обставини початку року та завданої шкоди у галузі через боротьбу з агресором, може впевнено сказати, що телекомунікації України потужні та готові до цього випробування.

Нині наша взаємна відповідальність, єдність та довіра - це основний капітал подальшої відбудови та розквіту індустрії та процвітання незалежної України.

Олександр Животовський

ГОЛОВА НКЕК

Публічність та відкритість діяльності НКРЗІ

Протягом 2021 року діяльність НКРЗІ була публічною і відкритою як у прийнятті рішень, так і під час здійснення інших заходів державного регулювання. Комісія брала безпосередню участь у розробці та наданні пропозицій і зауважень до проекту Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку», який визначатиме правовий статус оновленого регуляторного органу і дасть старт сучасному етапу розвитку ринку електронних комунікацій України.

На своїх засіданнях, у формі відкритих слухань, НКРЗІ прийняла низку рішень щодо законодавчих актів, спрямованих на розбудову сфери електронних комунікацій України. Загалом проведено 52 засідання НКРЗІ, за результатами яких прийнято 536 рішень НКРЗІ. З метою забезпечення відкритості та публічності прийняття рішень здійснено онлайн-трансляцію усіх засідань НКРЗІ і розміщення відеозаписів засідань на офіційному YouTube-каналі НКРЗІ у мережі Інтернет, за виключенням закритих питань. Загалом, протягом року у розгляді НКРЗІ питань, що мають важливе регуляторне і суспільне значення, взяли участь понад 350 осіб – представників суб'єктів господарювання ринку електронних комунікацій, громадськості, галузевих професійних об'єднань та українських ЗМІ.

Одним із нагальних пріоритетів діяльності НКРЗІ було і залишається забезпечення умов, за яких український споживач отримує якісні послуги, його права захищені, а умови конкуренції на ринку – рівні для всіх його учасників. У 2021 році Комісія продовжувала виконання Плану заходів щодо підвищення якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку на 2020 – 2022 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 №1189-р, Плану заходів з розвитку широкопasmового доступу до Інтернету на 2021 – 2022 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 №1069-р. Так, НКРЗІ долучилася до процесу розробки та затвердження Вимог щодо рівня якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку, які характеризуються показниками якості послуг з надання доступу до мережі рухомого (мобільного) зв'язку та послуг голосової телефонії, послуг надання доступу до Інтернету та послуг передавання і приймання текстових повідомлень, а також

послуг з обслуговування споживачів. Також було прийнято рішення НКРЗІ від 10.08.2021 №296, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 31.08.2021 за №1140/36762, яким затверджено Зміни до Положення про якість телекомунікаційних послуг щодо удосконалення питання організації проведення випробувань показників якості під час забезпечення контролю НКРЗІ за якістю телекомунікаційних послуг та задоволенням попиту споживачів.

В 2021 році окремим рішенням НКРЗІ від 16.03.2021 №101 Комісія рекомендувала Міністерству цифрової трансформації України (за згодою), Адміністрації державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (за згодою), державному підприємству «Український державний центр радіочастот» (за згодою) враховувати завдання та заходи передбачені Планом заходів щодо поетапного створення та розгортання загальнонаціональної постійно діючої Системи моніторингу якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку та доступу до Інтернету для забезпечення всебічного періодичного інформування споживачів про рівні якості телекомунікаційних послуг.

Для забезпечення всебічного інформування споживачів про рівні якості телекомунікаційних послуг, за якими вони надавалися операторами телекомунікацій у 2021 році, рішенням НКРЗІ

від 08.12.2020 №475 Комісія затвердила три переліки показників якості, а саме для: фіксованого телефонного зв'язку – 8 показників, рухомого (мобільного) зв'язку – 8 показників, послуг із доступу до Інтернету – 5 показників. Інформацію щодо переліків показників якості телекомунікаційних послуг, рівні яких підлягають обов'язковому оприлюдненню, представлено у розділі «Якість послуг» вебпорталу НКРЗІ «Споживачам послуг зв'язку», який так само постійно оновлювався протягом звітного року.

НКРЗІ цілеспрямовано забезпечує посилення захисту прав споживачів шляхом реалізації їх права на отримання інформації щодо встановлених операторами, провайдерами телекомунікацій значень мінімальних або розрахункових швидкостей передавання та приймання даних в договорах про надання телекомунікаційних послуг доступу до Інтернету, в тому числі, підтвердженої незалежними акредитованими установами та органом державного нагляду у сфері телекомунікацій. У 2021 році, для покращення поінформованості споживачів телекомунікаційних послуг, НКРЗІ постійно оновлювала відповідну інформацію на офіційному вебсайті НКРЗІ, дані на онлайн-карті зон покриття території України рухомим (мобільним)

зв'язком та здійснила (тестовий) географічний огляд послуг рухомого (мобільного) зв'язку 4G, створений на основі даних про те, як три оператори телекомунікацій – ліцензіати рухомого (мобільного) зв'язку (ПрАТ «Київстар», ПрАТ «ВФ Україна», ТОВ «лайфселл») виконують свої зобов'язання відповідно до особливих умов ліцензій на 4G. Для зручності сприйняття інформації оновлено онлайн-карту покриття мережами фіксованого доступу до мережі Інтернет за адміністративно-територіальними одиницями та різними технологіями. Збір та доведення до споживачів такої наочної інформації дозволяє порівняти та обрати надійного постачальника послуг зв'язку.

Крім того, протягом 2021 року на офіційному вебсайті НКРЗІ регулярно оновлювалася інформація щодо статистичних даних надання послуг із перенесення абонентських номерів, аналіз яких, станом на кінець звітного року, свідчить про те, що у зв'язку із набранням з 01.12.2021 чинності Змін до деяких рішень НКРЗІ з питань надання послуг із перенесення абонентських номерів, спрямованих на спрощення порядку перенесення номерів для абонентів, результати грудня 2021 року вказали на значний приріст відсотку успішно реалізованих операторами телекомунікацій заяв на перенесення номерів.

На виконання норми Закону України «Про доступ до публічної інформації» у 2021 році Комісія у повному обсязі та у встановлені законодавством терміни надала 94 відповіді на запити щодо публічної інформації, переважну більшість із яких було задоволено повністю, частково або надіслано належним розпорядникам інформації. Другий рік поспіль спостерігається тенденція до збільшення кількості запитів: так, у 2021 році їх кількість збільшилася майже на третину у порівнянні із 2020 роком. На офіційному вебсайті НКРЗІ оприлюднено Звіт про задоволення запитів на отримання публічної інформації у 2021 році, який свідчить про те, що запитувачів, як і у попередні роки, найбільше цікавила публічна інформація про структуру та діяльність Комісії, а також питання економічних показників роботи операторів та провайдерів телекомунікацій, питання надання учасниками ринку телекомунікаційних та поштових послуг тощо.

У 2021 році Комісія, на виконання внесених постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 №1196 змін у додаток до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 №835, переглянула Перелік наборів даних, що перебувають

у володінні НКРЗІ як розпорядника інформації. Відтепер, відповідно до наказу Голови НКРЗІ від 14.12.2021 №94/нк, оприлюдненню підлягає звітність та інформація в розрізі діяльності кожного оператора, провайдера телекомунікацій, зокрема така, що містить фінансово-економічні показники їх діяльності за кожним видом послуг та в розрізі адміністративно-територіальних одиниць.

Усі набори відкритих даних публікуються і оновлюються на офіційній сторінці НКРЗІ у мережі Інтернет та на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних.

За 2021 рік система обліку публічної інформації, розпорядником якої є НКРЗІ, наповнилася 536 новими документами, а їх загальна кількість у системі наразі складає 5 608.

Важливі ініціативи НКРЗІ у напрямку цифрової трансформації країни впроваджувалися публічно та відкрито та знайшли своє відображення в оприлюднених на офіційному вебсайті НКРЗІ та у соціальній мережі новинах і публікаціях. Так, упродовж 2021 року на офіційному вебсайті

НКРЗІ оприлюднено 201 новину про прийняті на засіданнях НКРЗІ рішення, оголошення та ініціативи для учасників ринку телекомунікацій. У 2021 році, відповідно до вимог законодавства щодо оприлюднення офіційної інформації стосовно державної регуляторної політики, НКРЗІ випустила 12 номерів журналу «Бюлетень НКРЗІ (офіційне видання)».

Моніторинг публікацій у ЗМІ свідчить про те, що усі новації та заходи Комісії, у свою чергу, знайшли своє відображення у майже 900 публікаціях ЗМІ (в основному позитивного/нейтрального характеру).

Підбиваючи підсумки 2021 року, Голова НКРЗІ Олександр Животовський дав ексклюзивне інтерв'ю інформаційному агентству «Інтерфакс-Україна», а членкиня НКРЗІ Вікторія Троценко висловила, для глядачів українських телеканалів, позицію щодо шляхів покращення покриття рухомим (мобільним) зв'язком та якості послуг операторів телекомунікацій на теренах України.

РОЗДІЛ 1. СТАН РОЗВИТКУ РИНКІВ ПОСЛУГ ЗВ'ЯЗКУ ТА ІКТ

Джерелами інформації, представленої в розділі 1 є:

- дані звітності операторів, провайдерів телекомунікацій, отримані відповідно до Порядку надання операторами, провайдерами телекомунікацій звітності та інформації, затвердженого рішенням НКРЗІ від 05.04.2016 №180, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18.05.2016 за №739/28869 (далі - Порядок);

При цьому, фінансово – економічні показники наведені без урахування ПДВ; даних тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

За даними річної звітності отриманих станом на 20.03.2021.

Звіт про роботу НКРЗІ за 2021 рік підготовлено в умовах воєнного стану, введений Указом Президента України від 24.02.2022 №64/2022 «Про введення

воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України від 24.02.2022 №2102-ІХ «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», та який подовжено Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/2022.

Рішенням НКЕК від 02.03.2022 №17 Щодо подачі річної звітності взято до відома, що подання річної звітності за 2021 рік може бути ускладненим в умовах режиму воєнного стану.

Комісія отримала звітність від 73% операторів, провайдерів телекомунікацій від загальної кількості суб'єктів господарювання у сфері телекомунікацій. Зазначена звітність була надана в електронній формі через офіційний вебсайт НКРЗІ (НКЕК) за допомогою відповідних програмних засобів, з накладанням кваліфікованого електронного підпису згідно з вимогами законодавства у сфері електронних довірчих послуг.

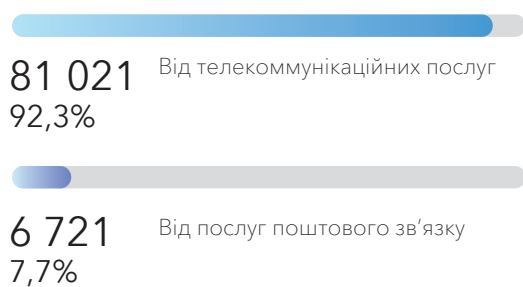

Загальна інформація про стан та тенденції розвитку ринків послуг зв'язку

У 2021 році доходи від надання послуг зв'язку склали 87 742 млн грн, з них доходи від надання телекомунікаційних послуг склали 81 021 млн грн, доходи від надання послуг поштового зв'язку – 6 721 млн грн. При цьому, в структурі доходів найбільшу частку 92,3% склали телекомунікаційні послуги, частка доходів від надання послуг поштового зв'язку – 7,7% (рис.1.1).

В структурі доходів від надання телекомунікаційних послуг у 2021 році найбільші частки склали рухомий (мобільний) зв'язок – 66,0% та фіксований доступ до мережі Інтернет – 19,5%. Найбільші темпи росту демонструє рухомий (мобільний) зв'язок, різниця часток його доходів у 2021 році у порівнянні з 2020 роком у відсоткових пунктах складала 2,3 (рис.1.3).

Рис. 1.1
Структура доходів від надання послуг зв'язку за 2021 р., млн грн
Загальний обсяг - 87 742 млн грн

Динаміка доходів від надання телекомунікаційних послуг за 2019-2021 роки свідчить про їх збільшення за цей період, при цьому, доходи від надання телекомунікаційних послуг зросли у 2021 році на 10% у порівнянні з 2020 роком (рис.1.2).

Рис. 1.2
Динаміка доходів від надання телекомунікаційних послуг за 2019-2021 рр., млн грн

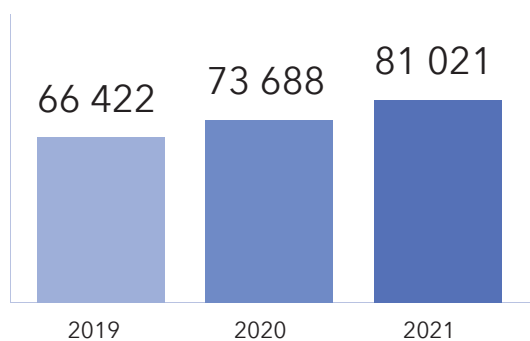
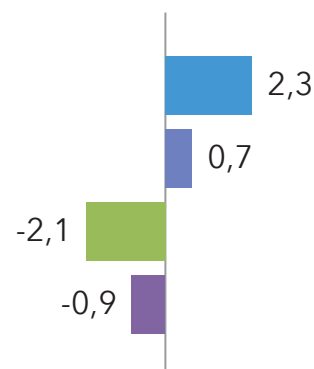

Рис. 1.3
Структура доходів від надання телекомунікаційних послуг за 2021 рік, млн грн
Загальний обсяг - 81 021 млн грн

Різниця структури доходів (2021/2020 роки), відсоткові пункти

Загальний обсяг доходів від надання послуг з надання в користування каналів електрозв'язку та об'єктів інфраструктури у 2021 році становив 7 512 млн грн, при цьому в структурі доходів найбільшу частку склали доходи від надання інших послуг для здійснення діяльності у сфері телекомунікацій – 50,6% (рис.1.4).

Рис. 1.4
Структура доходів від послуг з надання в користування каналів електрозв'язку, об'єктів інфраструктури тощо за 2021 р., млн грн
Загальний обсяг – 7 512 млн грн

Основні тенденції розвитку ринків телекомунікацій в 2021 році не зазнали значних змін у порівнянні з 2020 роком, а саме:

- розширення покриття території України телекомунікаційними мережами рухомого (мобільного) зв'язку четвертого покоління (4G) із застосуванням радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» в смугах радіочастот 900 МГц, 1800 МГц та 2600 МГц;
- збільшення кількості користувачів сучасних електронних сервісів в різних сферах цифрової економіки та цифрового суспільства (e-Gov, e-Health, e-освіта, e-демократія, e-Квиток, bank-ID, mobile-ID, Google Pay, Apple Pay тощо);
- зростання попиту споживачів на послуги міжмашинної взаємодії (machine-to-machine, M2M) та послуги Інтернету речей (Internet of Things), в тому числі в рамках реалізації програм побудови розумних міст;
- суттєве збільшення кількості активних користувачів послуг доступу до мережі Інтернет та зростання обсягів споживання Інтернет-трафіку;
- подальше скорочення кількості абонентів фіксованого телефонного зв'язку, що пов'язано з розширенням використання споживачами інших телекомунікаційних послуг, зокрема послуг рухомого (мобільного) зв'язку, доступу до Інтернет та передачі даних;
- зростання кількості, масштабів та рівнів інформаційних та кіберзагроз.

Основні проблеми розвитку ринків телекомунікацій в 2021 році:

- організаційні та технологічні проблеми функціонування телекомунікаційних мереж на тимчасово окупованих територіях, та надання телекомунікаційних послуг українським громадянам на цих територіях;
- необхідність проведення постійного комплексу заходів із протидії та блокування діяльності незаконно створених на тимчасово окупованих територіях суб'єктів господарювання, що не зареєстровані згідно із законодавством України, та які не мають права здійснювати діяльність у сфері телекомунікацій з використанням частотного та номерного ресурсів телекомунікаційних мереж загального користування;
- нерівномірність забезпечення споживачів у сільській, гірській місцевості і депресивних регіонах телекомунікаційними послугами;
- непоодинокі випадки невиконання положень Закону України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж» з боку окремих органів місцевого самоврядування, комунальних підприємств та об'єднань співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ), що призводить до не встановлення рішень про затвердження розмірів плати за доступ до об'єктів комунальної власності та відмов ОСББ в укладанні договорів з доступу;
- щорічна значна кількість випадків пошкодження телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій шляхом викрадення мідних кабелів та телекомунікаційного обладнання.

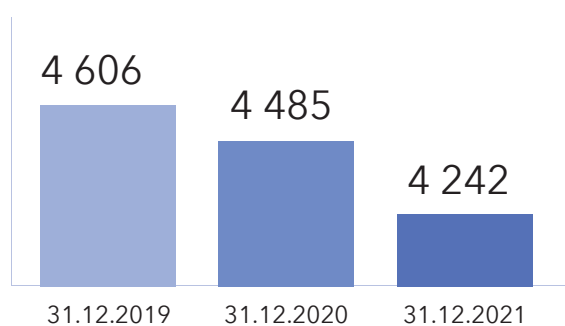

Стан розвитку ринку послуг фіксованого телефонного зв'язку

У 2021 році доходи від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку склали 4 242 млн грн, їх питома вага у загальному обсязі доходів від надання телекомунікаційних послуг становила 5,2%, що менше на 0,9 відсоткових пунктів до минулого року (Рис. 1.5)

Рис. 1.5

Динаміка доходів від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку за 2019-2021 рр., млн грн

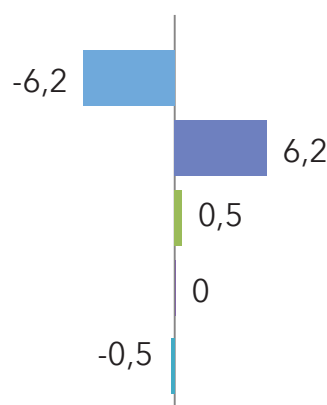
В структурі доходів від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку на кінець 2021 року найбільшу частку - 45,7% склали доходи від надання послуг місцевого телефонного зв'язку (рис.1.6).

Рис. 1.6

Структура доходів від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку у 2021 р., млн грн
Загальний обсяг - 4 242 млн грн

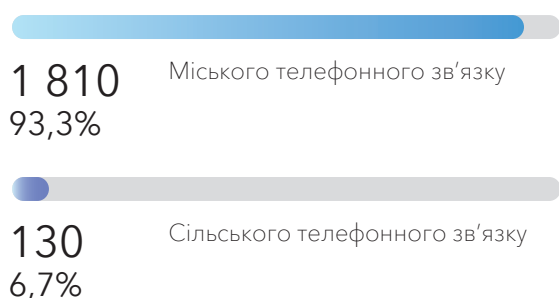

Різниця структури доходів (2021/2020 роки), відсоткові пункти

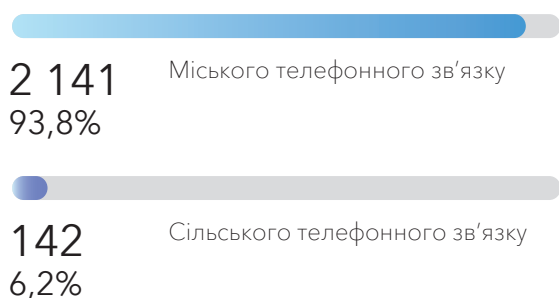

У структурі доходів від надання послуг місцевого телефонного зв'язку найбільшу частку – 93,3% склали доходи від надання послуг міського телефонного зв'язку, частка доходів від надання послуг сільського телефонного зв'язку склала 6,7%. У структурі кількості ліній фіксованого телефонного зв'язку найбільшу частку склали лінії фіксованого телефонного зв'язку у міській місцевості – 93,8%, їх кількість станом на 31.12.2021 становила 2 141 тис. од., що на 29,5%, або на 898 тис. од. менше ніж станом на 31.12.2020 (рис. 1.7).

Рис. 1.7
Структура доходів від надання послуг місцевого телефонного зв'язку у 2021 р., млн грн
Загальний обсяг - 1 940 млн грн

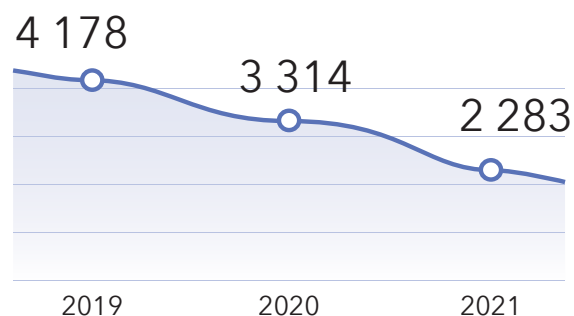

Кількість ліній фіксованого телефонного зв'язку, тис. од. та їх частка у 2021 р.

За підсумками 2021 року зберігається зниження попиту населення на послуги фіксованого телефонного зв'язку та підтверджується тенденція останніх 3 років до зменшення кількості абонентів. Як наслідок, станом на 31.12.2021 кількість ліній фіксованого телефонного зв'язку складала 2 283 тис. од., що на 31,1% або на 1 031 тис. од. менше ніж станом на 31.12.2020 (рис. 1.8).

Рис. 1.8
Кількість абонентів фіксованого телефонного зв'язку (фіксована телефонна лінія), тис. од.

Основними факторами, що призводять до такої тенденції залишаються:

- широке розповсюдження послуг рухомого (мобільного) зв'язку;
- значна кількість випадків пошкодження кабельної інфраструктури телекомунікаційних мереж операторів фіксованого телефонного зв'язку, що у свою чергу, призводить до тривалої відсутності зв'язку у споживачів;
- бажання споживачів, які одночасно користуються послугами рухомого (мобільного) та фіксованого телефонного зв'язку, зменшити витрати на абонентну/пакетну плату шляхом відмови від однієї з послуг або навіть декількох;
- широке розповсюдження комп'ютерних програм та мобільних додатків, що дозволяють споживачам послуг доступу до Інтернету замінити традиційний фіксований телефонний зв'язок сервісами з передачі голосу та відео з використанням Інтернету (Skype, Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, Whats App, Telegram тощо).

Зважаючи на зазначене, на ринку послуг фіксованого телефонного зв'язку спостерігається поступовий перехід від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку до надання послуг доступу до Інтернету, що сприяє розширенню переліку телекомунікаційних послуг, які надаються споживачам.

Таким чином, відбувається поступова заміна основного виду діяльності операторів телекомунікацій фіксованого телефонного зв'язку, а отже питання реконструкції, модернізації та оптимізації телекомунікаційних мереж та телекомунікаційного обладнання продовжує залишатись актуальним.

Крім того, реалізація надання абонентам послуг фіксованого телефонного зв'язку з використанням конвергентних рішень мереж фіксованого і рухомого (мобільного) зв'язку, дозволяє здійснювати оперативне відновлення зв'язку при пошкодженні мереж операторів фіксованого зв'язку та знижувати витрати на підтримку інфраструктури мереж фіксованого зв'язку у місцевостях з незначною кількістю споживачів.

Середньомісячний дохід від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку в розрахунку на 1 лінію фіксованого телефонного зв'язку становив в 2021 році 135,7 грн/міс.

Станом на 31.12.2021 регіонами з найвищою забезпеченістю населення фіксованим телефонним зв'язком були м. Київ, Чернігівська, Харківська, Черкаська, Миколаївська та Одеська області, а з найнижчою – Луганська, Донецька, Кіровоградська, Дніпропетровська, Хмельницька, Івано-Франківська та Закарпатська області (рис. 1.9).

Рис. 1.9
Забезпеченість населення фіксованим телефонним зв'язком у розрахунку на 100 жителів*, за регіонами станом на 31.12.2021
В середньому по Україні 4,5

* Дані наведені без урахування даних АР Крим та м. Севастополя, а також частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Стан розвитку ринку послуг рухомого (мобільного) зв'язку

Доходи від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку у 2021 році склали 53 460 млн грн., їх питома вага у загальному обсязі доходів від надання телекомунікаційних послуг становила 66,0%.

В структурі доходів від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку найбільшими були частки доходів від надання послуг передачі даних, у тому числі доступу до мережі Інтернет- 63,6% та доходів від надання послуг голосової телефонії - 15,1%, сумарна частка яких становила 78,7%.

При цьому, спостерігається позитивна динаміка зростання в структурі доходів часток від надання послуг передачі даних, в тому числі доступу до мережі Інтернет (3,7 відсоткові пункти) та від надання послуг міжнародного роумінгу споживачам (0,7 відсоткові пункти).

Проте, у 2021 році зменшилися доходи від надання послуг голосової телефонії споживачам у порівнянні з 2020 роком, відповідно в структурі доходів зменшилася їх частка на 3,1 відсоткових пункти (рис.1.10).

За період 2019 - 2021 рр. спостерігалася тенденція до збільшення доходів від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку, які у 2021 році збільшились на 13,9% у порівнянні із 2020 роком (рис.1.11).

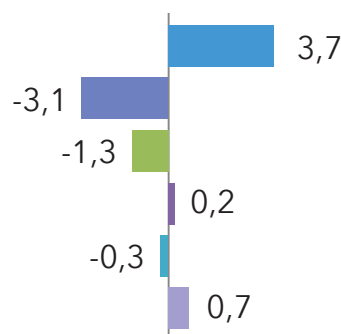

Рис. 1.10
Структура доходів від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку, млн грн та їх частка у 2021 році

Загальний обсяг - 53 460 млн грн

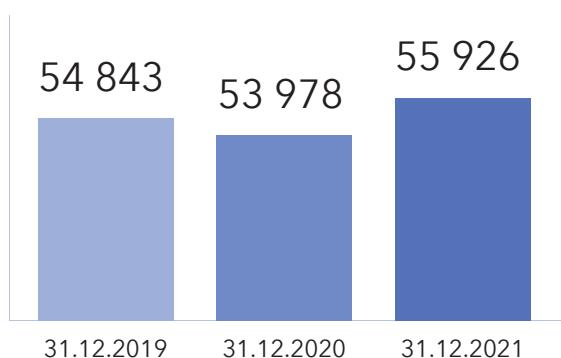

Різниця структури доходів (2021/2020 роки), відсоткові пункти

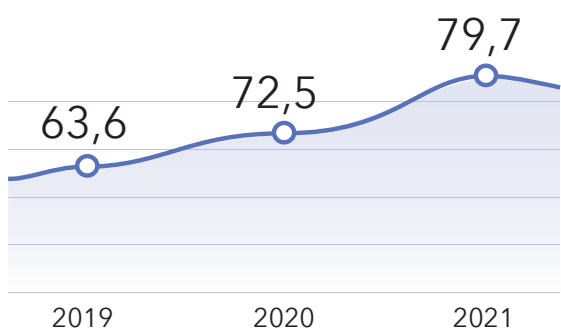
Кількість активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку станом на 31.12.2021 склала 55 926 тис. од., що на 3,6% або на 1 948 тис. од. більше, ніж станом на 31.12.2020 (рис.1.12).

Рис. 1.12
Динаміка кількості активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку у 2019-2021 рр., тис. од.

У 2021 році середньомісячний дохід від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку в розрахунку на одну активну ідентифікаційну телекомунікаційну картку збільшився на 9,9% у порівнянні з 2020 роком (рис.1.13).

Рис. 1.13
Середньомісячний дохід від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку у розрахунку на одну активну ідентифікаційну телекомунікаційну картку, грн/міс.

Протягом 2019-2021 років спостерігається тенденція зростання кількості активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку, використаних для отримання послуг M2M. Так, станом на 31.12.2021 у порівнянні з 31.12.2020 їх кількість збільшилася на 25,8% (рис.1.14).

Станом на 31.12.2021 р. регіонами з найвищою забезпеченістю населення рухомим (мобільним) зв'язком були м. Київ, Київська, Одеська, Харківська та Дніпропетровська області, а з найнижчою – Донецька, Луганська, Тернопільська, Закарпатська та Чернівецька області (рис.1.15).

Рис. 1.14
Динаміка кількості активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку за послугою M2M у 2019 - 2021 рр., тис. од.

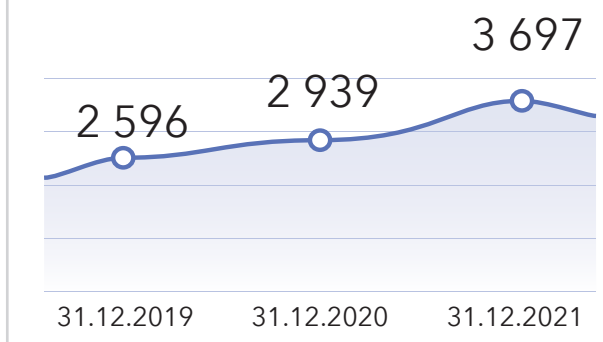
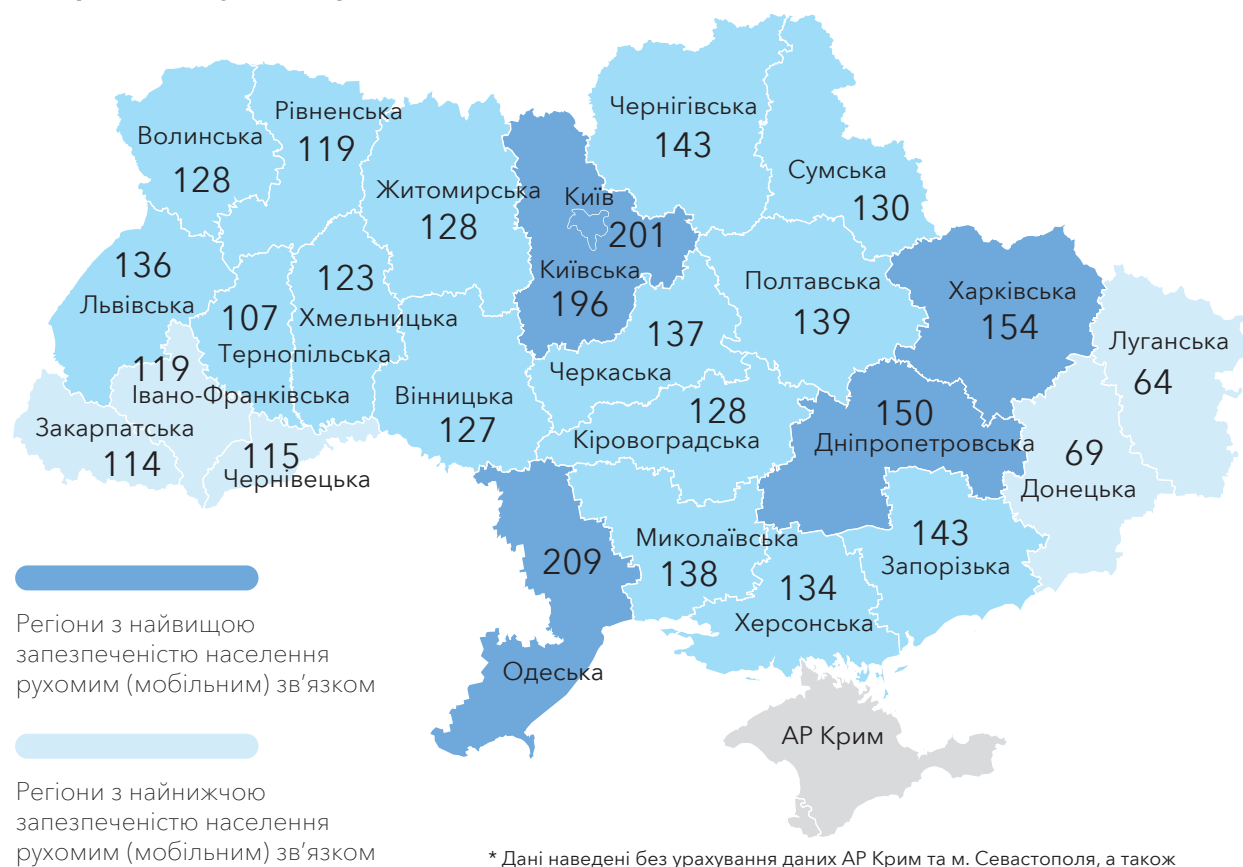

Рис. 1.15
Забезпеченість споживачів рухомим (мобільним) зв'язком на 100 жителів*, за регіонами станом на 31.12.2021
В середньому по Україні 135,9

* Дані наведені без урахування даних АР Крим та м. Севастополя, а також частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Послуги з міжнародного роумінгу

У 2021 році доходи від послуг міжнародного роумінгу склали 1 202 млн грн, що на 65,8% більше ніж у 2020 році (рис. 1.16). У зв'язку з епідеміологічною ситуацією в Україні та світі, пов'язаної з розповсюдженням коронавірусної інфекції (COVID-19), кордони країн було закрито, що призвело до суттєвого зниження доходів за послуги міжнародного роумінгу у 2020 році. Водночас, заходи з вакцинації населення у 2021 році дозволили громадянам України здійснювати закордонні поїздки, що обумовило поступове збільшення доходів від зазначених послуг у 2021 році.

З моменту впровадження радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» кількість активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі, з яких було здійснено доступ до мережі Інтернет стандарту 4G, станом на 31.12.2021 досягла 25 574 тис. од. Динаміка кількості активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку стандарту 4G, з яких було здійснено доступ до мережі Інтернет, свідчить, що протягом 2019 - 2021 років зростала їх кількість у відповідності з розвитком мережі рухомого (мобільного) зв'язку стандарту 4G (рис. 1.17).

Загальна кількість активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку, з яких було здійснено доступ до мережі Інтернет, на кінець 2021 року становила 37 871 тис. од. Так, станом на 31.12.2021 у порівнянні з 31.12.2020 їх кількість збільшилася на 6,6%.

Стан розвитку ринку послуг рухомого (мобільного) зв'язку

Підсумки 2021 року показали, що покриття території України мережами 4G у смугах радіочастот 900 МГц, 1800 МГц та 2600 МГц було значно розширено операторами ПрАТ «ВФ Україна», ПрАТ «Київстар» та ТОВ «лайфселл». Розширення зазначеного покриття відбулося за рахунок підвищення охоплення 4G-зв'язком як населених пунктів України, так і магістральних автомобільних доріг.

В рамках розвитку своєї діяльності, оператори рухомого (мобільного) зв'язку поступово впроваджують технологічні інновації, що дозволяють розширити перелік послуг, які надаються споживачам.

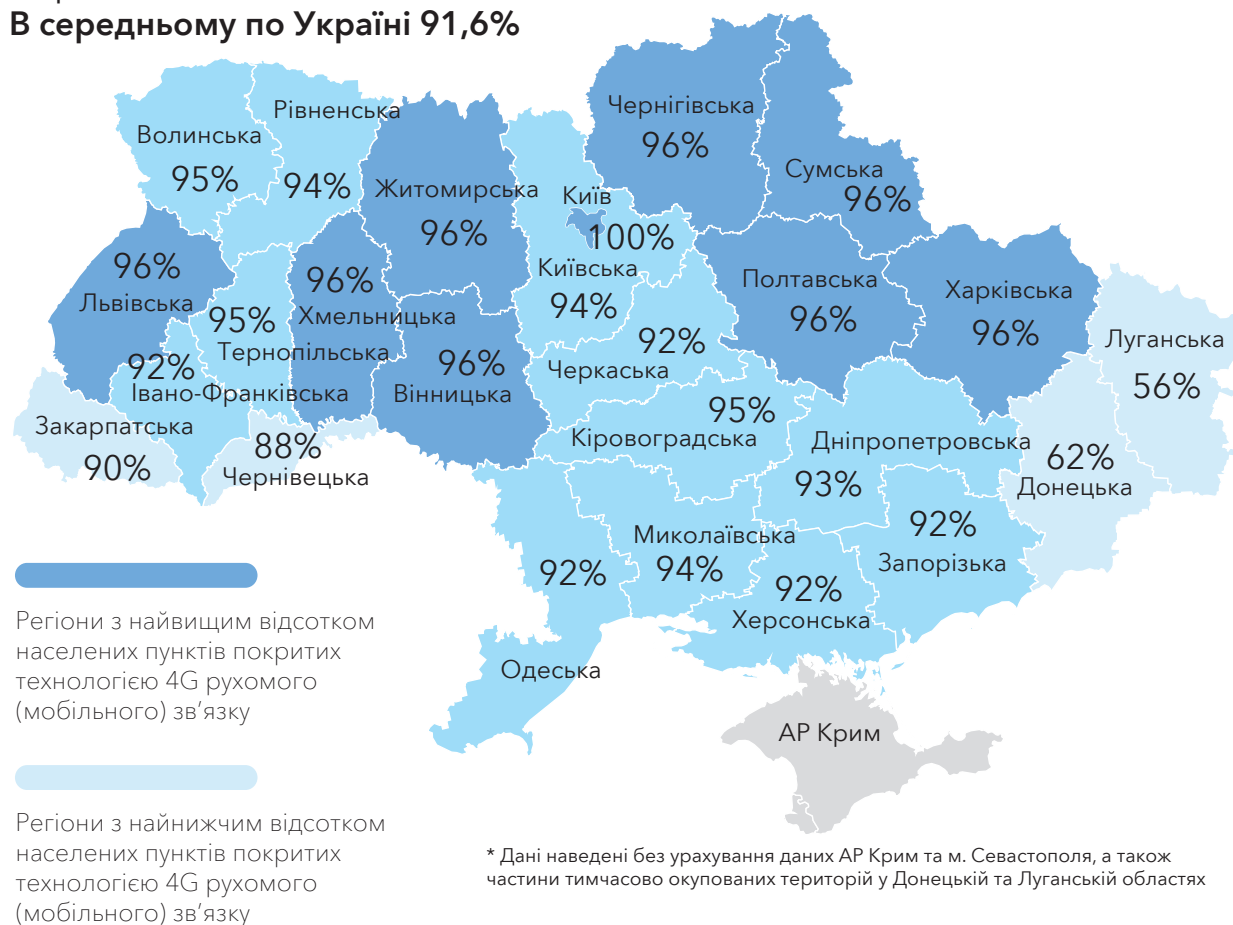
Як наслідок, здійснюється впровадження приватних мереж LTE, розширюються мережі IoT, запроваджуються тестові зони 5G, що призводить до збільшення кількості споживачів таких послуг.

Станом на 31.12.2021 р. регіонами з найвищим відсотком населених пунктів покритих технологією 4G рухомого (мобільного) зв'язку були м. Київ, Чернігівська, Сумська, Харківська, Полтавська, Львівська, Хмельницька, Житомирська та Вінницька області, а з найнижчим – Донецька, Луганська, Закарпатська та Чернівецька області (рис.1.18).

Рис. 1.18

Відсоток населених пунктів покритих технологією 4G рухомого (мобільного) зв'язку відповідно до встановлених показників якості*, за регіонами станом на 31.12.2021

В середньому по Україні 91,6%

Крім того, станом на 04.01.2022 в Україні зафіксовано 181,1 тис. абонентів рухомого (мобільного) зв'язку, які з початку впровадження послуги скористались послугою перенесення абонентського номеру. При цьому, загальна кількість поданих споживачами за цей час заяв на перенесення абонентського номеру виявилась значно більшою та склала 307,3 тис. заяв.

Таблиця 1.

Загальна кількість перенесених номерів за 2019 - 2021 роки

Донор Отримувач	ПрАТ «ВФ Україна»	ПрАТ «Київстар»	ТОВ «Інтертелеком»	ТОВ «лайфселл»	ТОВ «ТриМоб»	Всього перенесено до:
ПрАТ «ВФ Україна»		27 562	773	9 761	393	38 489
ПрАТ «Київстар»	33 713		419	13 125	342	47 599
ТОВ «Інтертелеком»	380	479		208	4	1 071
ТОВ «лайфселл»	44 206	46 328	1 235		734	92 503
ТОВ «ТриМоб»	570	438	98	287		1 393
Всього перенесено від:	78 869	74 807	2 525	23 381	1 473	181 055

У 2021 року було перенесено 76,4 тис. абонентських номерів, що на 10 тис. номерів перевищує аналогічний показник 2020 року.

Таблиця 2.

Кількість перенесених номерів у 2021 році

Донор Отримувач	ПрАТ «ВФ Україна»	ПрАТ «Київстар»	ТОВ «Інтертелеком»	ТОВ «лайфселл»	ТОВ «ТриМоб»	Всього перенесено до:
ПрАТ «ВФ Україна»		7 618	387	4 448	103	12 556
ПрАТ «Київстар»	9 744		238	4 854	61	14 897
ТОВ «Інтертелеком»	120	142		70	0	332
ТОВ «лайфселл»	24 595	22 536	783		317	48 231
ТОВ «ТриМоб»	105	71	70	146		392
Всього перенесено від:	34 564	30 367	1 478	9 518	481	76 408

Кількість перенесених у 2021 році номерів

від операторів-донорів

до операторів-отримувачів

Результати аналізу інформації адміністратора централізованої бази даних перенесених номерів за період з 2019 по 2021 роки показали, що загалом лише близько 60% від загальної кількості поданих споживачами заяв на перенесення абонентського номеру завершилися його перенесенням, що свідчить про доволі низький рівень реалізації цих заяв.

Таким чином, протягом 2021 року НКРЗІ вжила ряд заходів з розробки та внесення змін до Порядку надання послуг із перенесення абонентських номерів, затвердженого рішенням НКРЗІ від 31.07.2015 №394 та зареєстрованого в Міністерстві

юстиції України 21.08.2015 за №1019/27464, з метою оптимізації механізму надання послуги та усунення перешкод при реалізації абонентами свого права на отримання послуг із перенесення абонентських номерів.

Зазначені зміни набрали чинності з 01.12.2021, за результатами першого місяця дії таких змін (грудень 2021 року) приріст реалізації заяв на отримання послуги перенесення абонентського номеру порівняно з середніми показниками січня-листопада 2021 року становив майже 20%.

Стан розвитку ринку послуг фіксованого доступу до Інтернету

Ширококутний доступ до Інтернету (далі - ШСД) є важливою передумовою інноваційного розвитку України, яке принципово змінює соціальну структуру суспільства, моделі державного управління та механізми функціонування економіки, трансформує в позитивне русло безпекові пріоритети та повсякденне життя громадян.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 №1069-р затверджено План заходів з розвитку ширококутного доступу до Інтернету на 2021 - 2022 роки, який спрямований на підвищення рівня підключення закладів соціальної інфраструктури до фіксованого ШСД та створення державної платформи стану розвитку ШСД (broadband.gov.ua).

В рамках виконання цього плану 6000 закладів соціальної інфраструктури мають бути підключені до фіксованого ШСД, що в свою чергу дозволить підвищити рівень покриття ШСД території України.

Разом з тим, проблема забезпечення споживачів послугами фіксованого ШСД в сільській, гірській місцевостях та депресивних регіонах залишається актуальною й надалі.

Постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 №453 «Питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ширококутного доступу до Інтернету в сільській місцевості» затверджено Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ширококутного доступу до Інтернету в сільській місцевості та Міністерство цифрової трансформації України визначено головним розпорядником субвенції.

Також, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 №622-р затверджено розподіл у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ширококутного доступу до Інтернету в сільській місцевості, за рахунок якої протягом 2021 року в Україні вперше підключено до швидкісного Інтернету близько 2,5 тисяч сіл, а це близько 820 тис. населення. Прокладено

18 тис. кілометрів оптичних мереж та підключено 6 288 соціальних закладів, серед яких 887 шкіл, 541 дитячих садків, 1642 медичних закладів, 1914 будинків культури, 832 бібліотек.

На сьогоднішній день послуги фіксованого доступу до мережі Інтернет в Україні надаються з використанням волоконно-оптичних, мідних ліній зв'язку, коаксіального кабелю, супутникових каналів та безпроводного доступу, і за швидкістю фіксованого Інтернету країна посідає 57-е місце в рейтингу Speedtest Global Index, яка в грудні склала 52,37 Мбіт/сек.

Обсяги доходів від надання послуг доступу до фіксованої мережі Інтернет протягом 2019-2021 років демонстрували позитивну динаміку. За даними операторів, провайдерів телекомунікацій, у 2021 році доходи від надання послуг фіксованого доступу до Інтернету склали 15 807 млн грн, питома вага яких становила 19,5% в загальному обсязі доходів від надання телекомунікаційних послуг (рис.1.20).

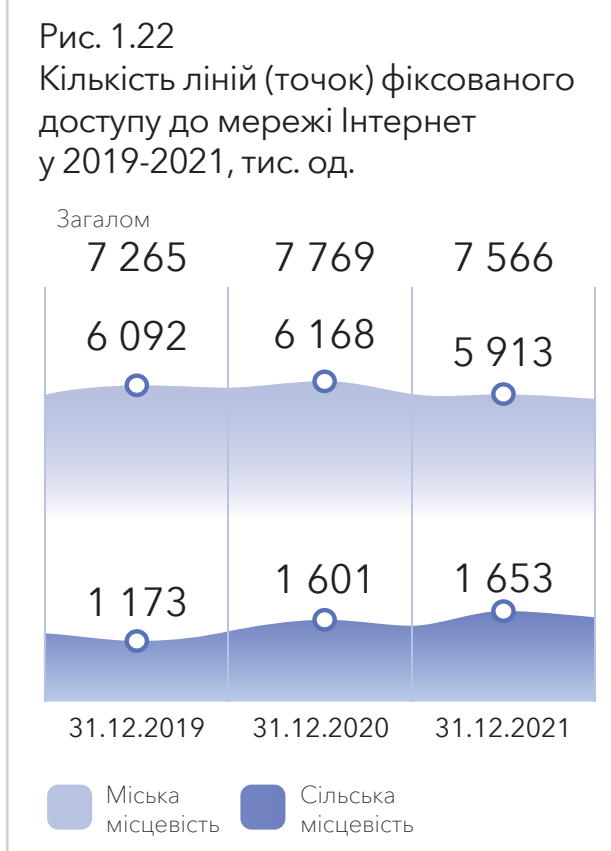

Основну частину доходів від надання послуг фіксованого доступу до Інтернету склали доходи від використання ліній зв'язку на швидкості не менше ніж 2 Мбіт/с, частка у загальному обсязі доходів від надання послуг фіксованого доступу до мережі Інтернет яких на кінець 2021 року становила 77,9% (рис. 1.21).

Станом на 31.12.2021 року кількість ліній (точок) фіксованого доступу до мережі Інтернет становила 7 566 тис. од, що на 2,6% менше у порівнянні зі станом на 31.12.2020, зазначене пов'язано із недоотриманням повного обсягу звітності.

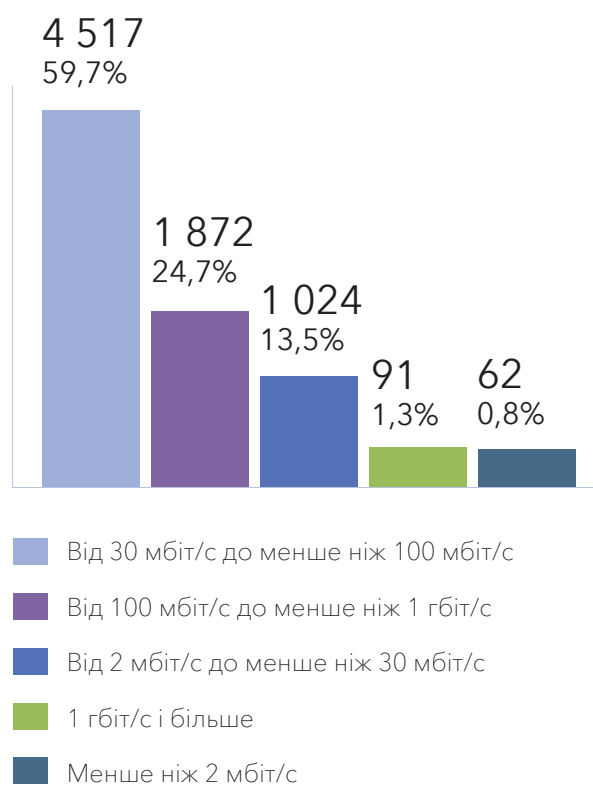
При цьому зросла кількість таких ліній у сільській місцевості і станом на 31.12.2021 склала 1 653 тис. од, що на 3,2% більше ніж станом на 31.12.2020 (рис.1.22).

В структурі розподілу ліній (точок) фіксованого доступу до мережі Інтернет найбільшу частку складають лінії (точки) фіксованого доступу на швидкості від 30 до менше ніж 100 Мбіт/с, частка яких у загальній кількості ліній (точок) фіксованого доступу до мережі Інтернет у 2021 році склала 59,7%.

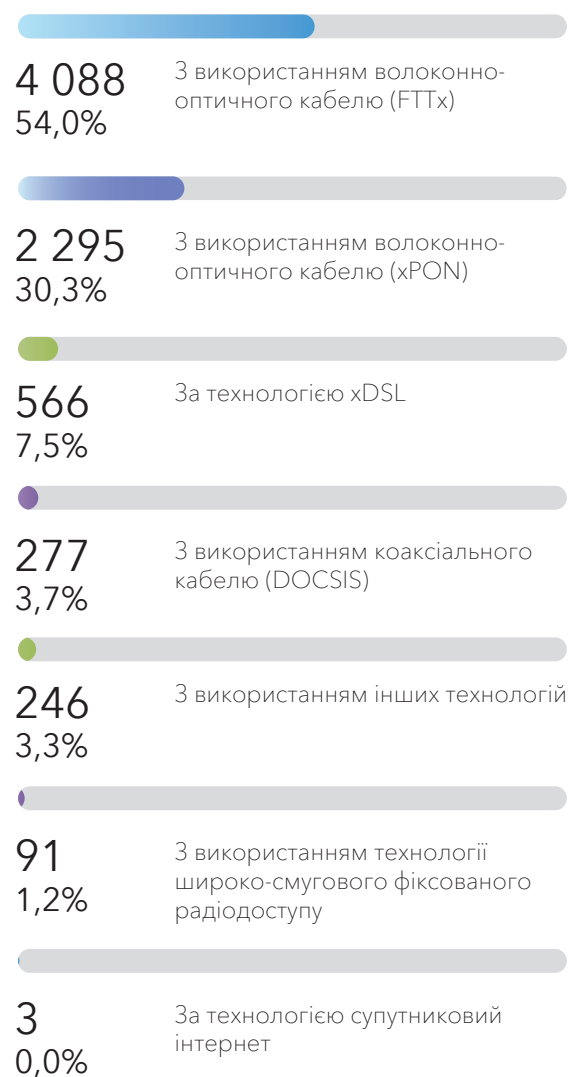
Також, спостерігається зростання частки кількості ліній (точок) фіксованого доступу до мережі Інтернет зі швидкістю від 100 до менше ніж 1 Гбіт/с, яка становить 24,7% у загальній кількості ліній (точок) фіксованого доступу до мережі Інтернет (рис.1.23).

Рис. 1.23
Розподіл ліній фіксованого Інтернет в розрізі швидкості доступу, тис. од

В структурі розподілу ліній фіксованого Інтернет в розрізі технологій найбільшу частку складають лінії з використанням волоконно-оптичного кабелю, загалом частка яких у загальній кількості ліній фіксованого Інтернет в розрізі технологій у 2021 році склала 84,3%, з них FTTx – 54% та xPON – 30,3% (рис.1.24).

Рис. 1.24
Розподіл ліній фіксованого Інтернет в розрізі технології підключення, тис. од

Середньомісячний дохід від надання послуг фіксованого доступу до мережі Інтернет у розрахунку на одного абонента за даними 2021 року збільшився на 17,0% у порівнянні з 2020 роком (рис. 1.25).

Рис. 1.25
Середньомісячний дохід від надання послуг фіксованого доступу до мережі Інтернет у розрахунку на лінію (точку) фіксованого доступу до мережі Інтернет, грн/місяць

Станом на 30.06.2021 регіонами з найвищою забезпеченістю населення фіксованим доступом до мережі Інтернет є м. Київ, Київська, Чернігівська, Волинська, та Одеська області, а з найнижчою – Луганська, Кіровоградська, Чернівецька, Черкаська та Закарпатська (рис.1.26).

Рис. 1.26
Забезпеченість домогосподарств фіксованим доступом до мережі Інтернет у розрахунку на 100 домогосподарств*, за регіонами станом на 30.06.2021
В середньому по Україні 54,2

Стан розвитку ринку послуг поштового зв'язку

В Україні надійно функціонує ринок послуг поштового зв'язку, який є важливою і соціально значимою інфраструктурною складовою.

НКРЗІ відповідно до Закону України «Про поштовий зв'язок» забезпечує ефективність функціонування ринку послуг поштового зв'язку на основі збалансування інтересів суспільства, операторів та користувачів послуг поштового зв'язку.

На НКРЗІ згідно із Законом України «Про поштовий зв'язок» покладаються:

- ведення єдиного державного реєстру операторів поштового зв'язку (далі – Реєстр поштового зв'язку);
- формування цінової політики та регулювання відповідно до законодавства України тарифів на послуги поштового зв'язку.

Відповідно, НКРЗІ веде єдиний державний реєстр операторів поштового зв'язку, який створено з метою забезпечення поінформованості споживачів щодо можливості альтернативного вибору постачальника послуг з приймання, обробки, перевезення та доставки (вручення) поштових

відправлень, виконання доручень користувачів щодо поштових переказів, банківських операцій на визначених територіях, що сприятиме розвитку конкуренції на ринку та задоволенню потреб споживачів у відповідних послугах.

У зв'язку з лібералізацією ринку послуг поштового зв'язку збільшується кількість постачальників послуг поштового і кур'єрського зв'язку та обсяг наданих ними послуг. Станом на 31.12.2021 року Реєстр поштового зв'язку налічував 166 суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у сфері надання послуг поштового зв'язку, що на 71% більше ніж у 2020 році.

Тарифне регулювання у сфері надання послуг поштового зв'язку здійснюється НКРЗІ відповідно до законодавства України і повинно стимулювати впровадження операторами поштового зв'язку новітніх технологій, підвищення якості надання послуг, збільшення обсягів і розширення номенклатури послуг.

Тарифному регулюванню у сфері надання послуг поштового зв'язку підлягають виключно універсальні послуги поштового зв'язку.

Граничні тарифи на універсальні послуги поштового зв'язку затверджені рішенням НКРЗІ від 02.11.2021 №413, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 18.11.2021 за №1516/37138.

Надання універсальних послуг поштового зв'язку на всій території України забезпечує національний оператор поштового зв'язку – АТ «Укрпошта».

Під впливом економічної і фінансової ситуації, яка склалась як в державі, так і у світі в цілому, ринок поштових послуг України зазнає певних змін і характеризується зниженням обсягів письмової кореспонденції та розширенням поля діяльності у таких сегментах, як електронна торгівля, фінансові послуги та розвиток міжнародної логістики.

У 2021 році в рамках роботи над проектом Закону України «Про поштовий зв'язок» НКРЗІ надано низку суттєвих зауважень до цього законопроекту. На засіданні Верховної Ради України 17.11.2021 проект Закону України «Про поштовий зв'язок» прийнято за основу.

Протягом року проводилась робота щодо дослідження та підготовки пропозицій з питань розвитку мереж поштового зв'язку, впровадження новітніх технологій та підвищення якості послуг поштового зв'язку, зокрема щодо відновлення роботи стаціонарних відділень поштового зв'язку в Одеській та Полтавській областях.

Аналіз сучасного стану ринку послуг поштового зв'язку України свідчить, що на сьогодні галузь відіграє важливу роль не тільки у соціальному розвитку суспільства, а й економічному розвитку країни в цілому. Стрімке посилення конкурентної боротьби на цьому ринку є наслідком швидкого розвитку інформатизації суспільства й онлайн-торгівлі. Так, обсяги замовлень через мережу Інтернет динамічно зростають, відповідно збільшуючи попит і на поштові відправлення.

Основними проблемами галузі поштового зв'язку залишається якість надання поштових послуг у сільських та віддалених районах.

З метою вирішення цих питань НКРЗІ ініційовано розробку нормативно-правових актів щодо здійснення державного нагляду за дотриманням законодавства у сфері надання послуг поштового зв'язку та здійснення моніторингу якості надання послуг поштового зв'язку відповідно до встановлених норм якості.

Стан показників розвитку ІКТ

Розвиток та використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) залишається стратегічною необхідністю та найважливішою складовою створення цифрової економіки з метою забезпечення формування та підвищення національної конкурентоспроможності країни.

Водночас, Україна, як і весь світ зіткнулася з епідемією хвороби COVID-19. Основні зусилля держави були спрямовані на запобігання пандемії, підтримку населення, економіки та боротьбу з її наслідками. В умовах інформаційного суспільства важливу роль у цих процесах відіграють ІКТ.

За Індексом Цифрової якості життя (Digital Quality of Life Index 2021 (DQL)), який опубліковано компанією Surfshark у 2021 році Україна посіла 47 місце у світі серед 110 країн (у 2020 році Україна посіла 65 із 85 країн).

Європейський портал даних (EDP) опублікував сьомий щорічний звіт Open Data Maturity Report 2021 щодо рівня розвитку сфери відкритих даних. Україна посіла 6 місце серед 34 країн (у 2020 році Україна посіла 17 із 35 країн).

За Індексом мережевої готовності (Networked Readiness Index (NRI)), який опубліковано Інститутом Портулас (Portulans Institute) разом із Всесвітнім альянсом інформаційних технологій та послуг (World Information Technology and Services Alliance), у 2021 році Україна посіла 53 місце серед 130 країн (у 2020 році Україна посіла 64 місце серед 134 країн).

Основні показники розвитку сфери ІКТ в Україні за даними Держстату України за 2021 рік:

- обсяг реалізованої промислової продукції за видом діяльності «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» – 14,86 млрд грн, що на 21% більше ніж за аналогічний період 2020 року;

- обсяг реалізованих послуг у сфері інформатизації – 94,18 млрд грн, що на 32% більше ніж за аналогічний період 2020 року;
- обсяг експорту комп'ютерних та інформаційних послуг – 3,75 млрд дол. США, що на 23% більше ніж за аналогічний період 2020 року;
- імпорт комп'ютерних та інформаційних послуг – 0,56 млрд дол. США, що на 18% більше ніж за аналогічний період 2020 року;
- обсяг капітальних інвестицій в нематеріальні активи у програмне забезпечення та бази даних – 13,73 млрд грн, що на 33% більше ніж за аналогічний період 2020 року;
- обсяг капітальних інвестицій за видом економічної діяльності «Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг» – 3,19 млрд грн., що на 33% більше ніж за аналогічний період 2020 року;
- обсяг капітальних інвестицій за видом промислової діяльності «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» – 0,73 млрд грн, що на 75% більше ніж за аналогічний період 2020 року.

За результатами державного статистичного спостереження 2021 року «Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах: використання мережі Інтернет, послуг хмарних обчислень, робототехніки» 86,6% підприємств мають доступ до мережі Інтернет, при чому 61,8% підприємств використовують фіксований доступ до мережі Інтернет; 10,2% – купують послуги хмарних обчислень та 2,9% - використовують робототехніку.

З метою подальшого впровадження цифрових технологій, виходу з кризи, обумовленої пандемією коронавірусної інфекції Covid-19, розвитку цифрової економіки та залучення інвестицій, Україна має

потребу в покращенні своїх позицій у зазначених рейтингах. Тому, найбільш доцільним є прискорення розвитку широкосмугового доступу до мережі Інтернет, для чого необхідно передбачити вирішення наступних питань:

- реалізації положень Закону України «Про електронні комунікації», прийнятого Верховною Радою України 16.12.2021 в частині забезпечення надання універсальної електронної комунікаційної послуги широкосмугового доступу до мережі Інтернет у фіксованому місці відповідно до показників та параметрів якості, встановлених центральним органом виконавчої влади у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра;
- спільного використання інфраструктури (активної та пасивної) та ресурсів мереж телекомунікацій (доступу, абонентських ліній, радіочастотного ресурсу);
- забезпечення контролю встановлених рівнів параметрів якості при наданні послуг доступу до Інтернету (система моніторингу якості послуг доступу до Інтернету);
- реалізації прав споживачів на вільний вибір постачальників.

РОЗДІЛ 2. НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НКРЗІ У СФЕРІ ЗВ'ЯЗКУ

Нормативно-правові акти, підготовлені НКРЗІ у 2021 році

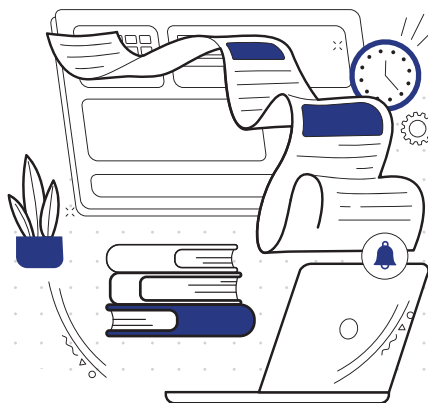
НКРЗІ протягом 2021 року розроблялися ряд проектів нормативно-правових актів як за власною ініціативою, так і на виконання завдань та повноважень, передбачених:

- Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;
- Законом України «Про телекомунікації» (діяв до 31.12.2021);
- Законом України «Про радіочастотний ресурс України» (діяв до 31.12.2021);
- Законом України «Про поштовий зв'язок»;
- Планом заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 №1106;
- Планом заходів щодо підвищення якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 №1189-р;
- Планом заходів щодо створення умов розвитку мобільного широкосмугового доступу, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 №1272-р;
- Планом заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 №1413-р;
- Планом використання радіочастотного ресурсу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2006 №815;
- Планом діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2021 рік, затвердженим рішенням НКРЗІ від 08.12.2020 №479 (із змінами).

Вказана робота здійснювалась за участю та активної співпраці з представниками державних органів, суб'єктами ринку телекомунікацій, ключовими стейкхолдерами галузі та представниками Європейської сторони.

За результатами такої роботи НКРЗІ було прийнято **16 нормативно-правових актів**, що на 5 актів більше, ніж у 2020 році.

Протягом 2021 року Міністерством юстиції України щомісячно здійснювались безвізні перевірки дотримання законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів. За результатами проведення **12 перевірок** порушень вимог законодавства про реєстрацію нормативно-правових актів, за які, відповідно до статті 188⁴¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачена адміністративна відповідальність, не виявлено.

Перелік нормативно-правових актів НКРЗІ, що пройшли процедури державної реєстрації

<p>Рішення НКРЗІ від 23.02.2021 №69 «Про внесення змін до рішення НКРЗІ від 05.04.2016 №180 «Про затвердження Порядку надання операторами, провайдерами телекомунікацій звітності та інформації і визнання такими, що втратили чинність, рішень НКРЗІ від 04.11.2008 №1189 та від 25.12.2008 №1283», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15.03.2021 за №№323/35945, 324/35946</p>	<p>Рішення прийнято з метою удосконалення нормативної бази в сфері телекомунікацій в частині надання операторами, провайдерами телекомунікацій звітності виключно в електронній формі на офіційному вебсайті НКРЗІ у відповідному розділі за допомогою відповідних програмних засобів, з накладанням електронного цифрового підпису, а також оптимізації форм звітності з метою зменшення звітного навантаження на 32 суб'єктів господарювання, та на виконання пункту 86 плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 №1413-р</p>
<p>Рішення НКРЗІ від 23.03.2021 №70 «Про внесення змін до Розрахункових такс за послуги пропуску трафіку до телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках послуг пропуску трафіку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15.03.2021 за №334/35956</p>	<p>Рішення прийнято з метою захисту прав споживачів при отриманні телекомунікаційних послуг в частині, що стосується вільного доступу до телекомунікаційних послуг та вибору виду та кількості телекомунікаційних послуг; зростання конкуренції між операторами телекомунікацій з метою максимального задоволення попиту споживачів на телекомунікаційні послуги, збільшення обсягів послуг та підвищення їх якості</p>
<p>Рішення НКРЗІ від 02.03.2021 №80 «Про внесення змін до Положення про вимірювання параметрів телекомунікаційних мереж з метою здійснення державного нагляду у сфері телекомунікацій», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 28.04.2021 за №№578/36200, 579/36201, 580/36202, 581/36203, 582/36204</p>	<p>Рішення прийнято з метою приведення Положення про вимірювання параметрів телекомунікаційних мереж з метою здійснення державного нагляду у сфері телекомунікацій, затвердженого рішенням НКРЗІ від 30.07.2013 №487, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.08.2013 за №1426/23958, у відповідність до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та Технічного регламенту законодавчо врегульованих засобів вимірювальної техніки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.01.2016 №94.</p>

	<p>Рішенням затверджено:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Зміни до Положення про вимірювання параметрів телекомунікаційних мереж з метою здійснення державного нагляду у сфері телекомунікацій, затвердженого рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, від 30.07.2013 №487, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.08.2013 за №1426/23958; • Методику вимірювань параметрів якості послуг фіксованого телефонного зв'язку; • Методику вимірювань параметрів якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку; • Методику вимірювань параметрів якості послуг передачі даних та доступу до Інтернету; • Методику вимірювань параметрів телекомунікаційних мереж
<p>Рішення НКРЗІ від 23.03.2021 №107 «Про затвердження Змін до деяких рішень НКРЗІ з питань надання послуг із перенесення абонентських номерів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 05.04.2021 за №442/36064</p>	<p>Рішення прийнято з метою оптимізації механізму надання послуг із перенесення абонентських номерів та усунення перешкод при реалізації абонентами свого права на отримання таких послуг, удосконалення Порядку надання послуг із перенесення абонентських номерів, затвердженого рішенням НКРЗІ від 31.07.2015 №394, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.08.2015 за №1019/27464, та Основних вимог до договору про надання телекомунікаційних послуг, затверджених рішенням НКРЗІ від 29.11.2012 №624, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 24.12.2012 за №2150/22462. Зазначене рішення було двічі оскаржене у 2021 році. Водночас, правомірність його прийняття підтверджена в судовому порядку, у задоволенні позовів було відмовлено повністю</p>
<p>Рішення НКРЗІ від 30.03.2021 №125 «Про внесення змін до Переліку радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв, на експлуатацію яких потрібен дозвіл на експлуатацію радіоелектронного засобу або випромінювального пристрою», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 16.04.2021 за №524/36146</p>	<p>Рішення прийнято з метою визначення умов для застосування окремих типів абонентського радіообладнання, що застосовується під час збирання та обробки інформації щодо обліку енергоресурсів, із гарантованими умовами забезпечення електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів на бездозвільній основі</p>

<p>Рішення НКРЗІ від 30.03.2021 №126 «Про затвердження Граничних тарифів на загальнодоступні телекомунікаційні послуги і визнання таким, що втратило чинність, рішення НКРЗІ від 26 листопада 2019 року №564», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 14.04.2021 за №503/3612</p>	<p>Рішення прийнято з метою наближення тарифів на загальнодоступні телекомунікаційні послуги до рівня їх собівартості за умов збереження доступності послуг для користувачів, що обумовлено врегулюванням питання стосовно перегляду тарифів абонентної плати та користуванням телефонним апаратом відповідно до економічно обґрунтованого розміру собівартості надання послуг</p>
<p>Рішення НКРЗІ від 06.04.2021 №139 «Про затвердження форми надання центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, інформації про видані ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України щодо кожного платника рентної плати за користування радіочастотним ресурсом, який обчислює суму рентної плати відповідно до позиції 11 пункту 254.4 статті 254 Податкового кодексу України», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 26.04.2021 за №554/36176</p>	<p>Рішення прийняте з метою періодичного надання НКРЗІ центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, інформації про видані ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України із зазначенням смуг радіочастот та з урахуванням радіо технології і технологічних особливостей використання смуг щодо кожного платника рентної плати за користування радіочастотним ресурсом, який обчислює суму рентної плати відповідно до позиції 11 пункту 254.4 статті 254 Податкового кодексу України, в обсягах, необхідних для визначення потреби застосування коефіцієнтів до ставок рентної плати за користування радіочастотним ресурсом</p>
<p>Рішення НКРЗІ від 20.07.2021 №270 «Про внесення змін до Основних вимог до договору про надання телекомунікаційних послуг», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 10.08.2021 за №1050/36672</p>	<p>Рішення прийняте з метою оптимізації документообігу у діяльності операторів, провайдерів за рахунок запровадження цифрових технологій та безпаперових бізнес-процесів, покращення умов обслуговування споживачів та побудова ефективних процесів у роботі операторів, провайдерів з споживачами із застосуванням аналогу власноручного підпису з використанням електронних сенсорних пристроїв або інших технічних засобів</p>
<p>Рішення НКРЗІ від 10.08.2021 №296 «Про внесення змін до Положення про якість телекомунікаційних послуг», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 31.08.2021 за №1140/36762</p>	<p>Рішення прийняте з метою удосконалення питання організації проведення випробувань показників якості під час забезпечення контролю НКРЗІ за якістю телекомунікаційних послуг та задоволенням попиту споживачів</p>
<p>Рішення НКРЗІ від 10.08.2021 №299 «Про затвердження Граничних тарифів на універсальні послуги поштового зв'язку і визнання таким, що втратило чинність, рішення НКРЗІ від 03 вересня 2019 року №403», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 26.08.2021 за №1117/36739 (втратило чинність)</p>	<p>Рішення прийняте з метою наближення тарифів на універсальні послуги поштового зв'язку до рівня їх собівартості</p>
<p>Рішення НКРЗІ від 17.08.2021 №302 «Про затвердження Тарифів на роботи (послуги) державного підприємства «Український державний центр радіочастот», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 03.09.2021 за №1160/36782</p>	<p>Рішення прийняте з метою наближення тарифів на роботи (послуги) державного підприємства «Український державний центр радіочастот» до рівня їх собівартості за умов збереження доступності послуг для користувачів</p>

<p>Рішення НКРЗІ від 14.09.2021 №336 «Про внесення змін до Правил надання виробником радіообладнання інформації для споживачів (користувачів) щодо наявності вимог отримання дозволу на експлуатацію радіоелектронних засобів або випромінювальних пристроїв та інших параметрів використання радіочастотного ресурсу України», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 09.11.2021 за №1474/37096</p>	<p>Рішення прийняте з метою удосконалення правил надання виробником радіообладнання інформації для споживачів (користувачів) щодо інших параметрів використання радіочастотного ресурсу України, необхідної для здійснення свідомого вибору радіообладнання</p>
<p>Рішення НКРЗІ від 02.11.2021 №413 «Про затвердження Граничних тарифів на універсальні послуги поштового зв'язку і визнання таким, що втратило чинність, рішення НКРЗІ від 10 серпня 2021 року №299», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18.11.2021 за №1516/37138</p>	<p>Рішення прийнято з метою наближення тарифів на універсальні послуги поштового зв'язку до рівня їх собівартості за умов збереження доступності послуг для користувачів та передбачає збільшення тарифів на пересилання поштових відправлень в межах України з 01.12.2021 на 9,36%, що в свою чергу забезпечить повсюдне надання універсальних послуг поштового зв'язку достатніх асортименту, обсягу та якості, шляхом обмеженого регулювання ринкових відносин та сприяння ефективному функціонуванню відкритого і справедливого конкурентного попиту</p>
<p>Рішення НКРЗІ від 16.11.2021 №434 «Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненням громадян у Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 31.12.2021 за №1709/37331</p>	<p>Рішення прийнято з метою поліпшення умов реалізації конституційного права громадян на особисте звернення, удосконалення роботи із зверненнями громадян та організації окремого діловодства за зверненнями громадян в НКРЗІ, запровадження процесів розгляду та контролю за розглядом звернень громадян, формування та зберігання матеріалів діловодства за зверненням громадян як у формі банку реєстраційних даних, так і часткового архіву паперових документів</p>
<p>Рішення НКРЗІ від 21.12.2021 №504 «Про затвердження Змін до Порядку надання послуг із перенесення абонентських номерів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 24.01.2022 за №82/37418</p>	<p>Рішення прийнято з метою приведення Порядку надання послуг із перенесення абонентських номерів, затвердженого рішенням НКРЗІ від 31.07.2015 №394, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.08.2015 за №1019/27464, у відповідність до Закону України «Про електронні комунікації»</p>
<p>Рішення НКРЗІ від 30.11.2021 №456 «Про внесення змін до Порядку ввезення з-за кордону та реалізації в Україні радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 03.02.2022 за №134/37470</p>	<p>Рішення прийнято з метою удосконалення спеціального порядку оформлення для проведення тестувань, випробувань або експериментів, пов'язаних із запуском нових радіотехнологій, демонстрацією радіообладнання</p>

Нормативно-правові акти, робота над якими буде продовжена

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про розміри плати за видачу, переоформлення, продовження строку дії дозволу на користування ресурсом нумерації і порядок її внесення», схвалено рішенням НКРЗІ від 21.12.2021 №503.

Проект розроблено з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про електронні комунікації» в частині встановлення розмірів плати за видачу, переоформлення, продовження строку дії дозволів на користування ресурсами нумерації.

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про розміри плати за видачу, переоформлення, продовження строку дії ліцензії на користування радіочастотним спектром».

Проект розробляється на виконання вимог Закону України «Про електронні комунікації» в частині встановлення розмірів плати за видачу, переоформлення, продовження строку дії ліцензій на користування радіочастотним спектром.

З метою напрацювання необхідних проектів нормативно-правових актів, передбачених Законом України «Про електронні комунікації», розробку яких віднесено до повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, наказом Голови НКРЗІ від 15.03.2021 №20/нк було утворено Робочу групу з імплементації вказаного Закону.

У звітному періоді робочою групою були сформовані концепції окремих нормативно-правових актів, розробка яких передбачена зазначеним Законом, які обговорювались як в НКРЗІ, так із представниками ринку та Української асоціації операторів зв'язку «Телас». Відповідні проекти нормативно-правових актів в установленому порядку будуть розглядатись Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку у 2022 році.

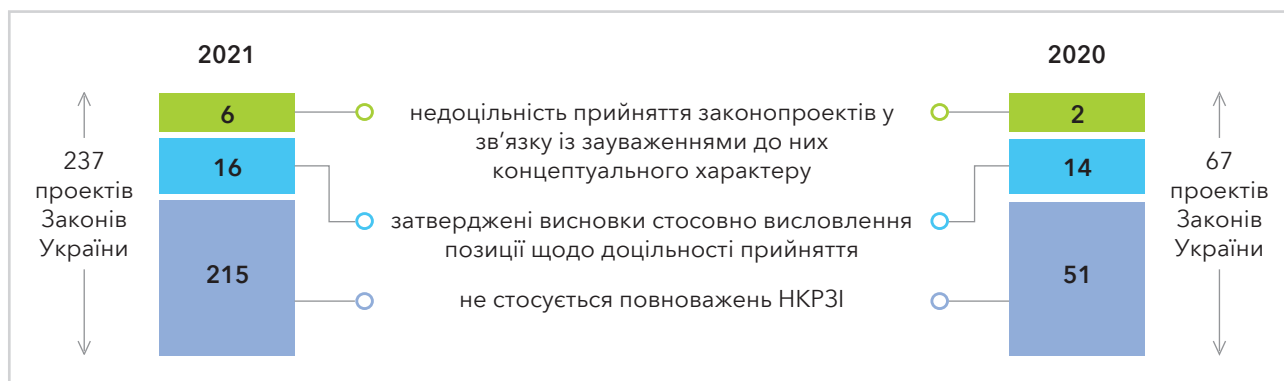
Протягом 2021 року Апаратом НКРЗІ проводилась активна робота щодо опрацювання проекту Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку», реєстраційний номер 6055 від 14.09.2021.

Рішенням НКРЗІ від 26.10.2021 №398 були схвалені пропозиції до зазначеного законопроекту та направлені до Верховної Ради України, Офісу Президента України, Кабінету Міністрів України та заінтересованих комітетів Верховної Ради України.

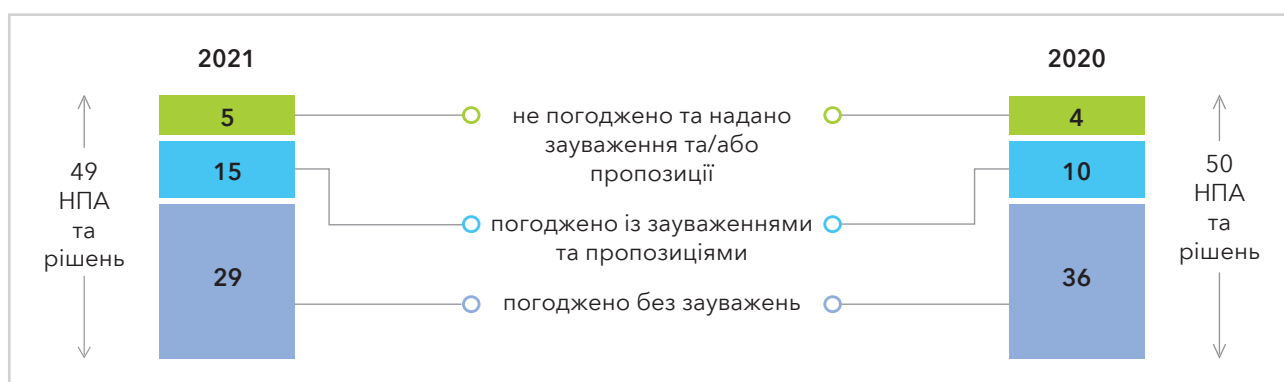
Понад 80% пропозицій були підтримані Комітетом Верховної Ради України з питань цифрової трансформації під час підготовки законопроекту до другого читання та у подальшому враховані в остаточній редакції Закону, який було прийнято Верховною Радою України 16.12.2021.

Крім того, НКРЗІ у звітному періоді продовжувалась робота щодо опрацювання проектів законів України, які надходили на розгляд до НКРЗІ від комітетів Верховної Ради України відповідно до Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10.02.2010 №1861-VI. Так, протягом 2021 року на розгляд до НКРЗІ надійшло **237 законопроектів**, що перевищує аналогічний показник за 2020 рік **більше ніж у 3 рази**.

За результатами розгляду законопроектів НКРЗІ було прийнято ряд рішень:

Також Комісією було прийнято **49 рішень** НКРЗІ щодо розгляду проектів нормативно-правових актів від державних органів влади, які надходили на погодження відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 №950, за результатами розгляду яких НКРЗІ було прийнято рішення:

Вжиті регуляторні заходи на ринку телекомунікацій

Продовжуючи пошук дієвих механізмів і заходів щодо забезпечення максимального покриття території України сучасними мережами рухомого (мобільного) зв'язку та відповідно до статті 40 Закону України «Про радіочастотний ресурс України», рішенням НКРЗІ від 28.12.2021 №517 визначено можливим дострокове впровадження нової радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» ТОВ «Кейбл ТВ-Фінанси» та надано цьому товариству згоду на дострокову зміну радіотехнології «Мультисервісний радіодоступ» на радіотехнологію «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» у смугах радіочастот 2575,0-2610,0 МГц.

З метою можливості отримання населенням сучасних телекомунікаційних послуг відповідно до цього рішення, НКРЗІ розроблено у другому півріччі 2021 року зміни до постанов Кабінету Міністрів України, якими затверджено План використання радіочастотного ресурсу України та Розміри плати за видачу ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України та подано на погодження до заінтересованих державних органів та розгляд Уряду.

Крім очевидної вигоди для суспільства, що настає з поширенням сучасних радіотехнологій, реалізація ініціатив Комісії сприятиме надходженню до Державного бюджету України **926 852 500 грн** за видачу згаданої ліцензії строком дії п'ятнадцять років.

Рішеннями НКРЗІ від 07.09.2021 №325 та від 21.12.2021 №503 завершено розробку проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про розміри плати за видачу, переоформлення, продовження строку дії дозволу на користування ресурсом нумерації і порядок її внесення», яка забезпечить виконання вимог Закону України «Про електронні комунікації», Закону України «Про Державний бюджет України» в частині встановлення розмірів плати за видачу, переоформлення, продовження строку дії дозволу на користування ресурсом нумерації для забезпечення раціонального розподілу та використання ресурсів нумерації на засадах індивідуальних прав чи загальних прав користування нумерації.

Ініціатива Комісії полягає у гармонізації використання ресурсів нумерації відповідно до вимог Міжнародного союзу електрозв'язку та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, створення організаційних умов для переходу на єдину семизначну систему нумерації в межах зони нумерації з метою приведення національної системи нумерації до нового адміністративно-територіального устрою України та забезпечення надання абонентам міжособистісних електронних комунікаційних послуг з використанням нумерації послуги перенесення географічних номерів в межах території географічної зони нумерації.

Проект постанови надіслано на погодження до заінтересованих державних органів та очікується його прийняття в першому кварталі 2022 року.

В умовах реформування регуляторних підходів у сферах телекомунікацій та радіочастотного ресурсу України, яке впроваджується з набранням чинності Законом України «Про електронні комунікації», НКРЗІ надано ряд рекомендацій, що мають важливе значення для ефективної реалізації прав та обов'язків споживачів та суб'єктів господарювання у перехідний період.

Так, враховуючи втрату чинності Законом України «Про телекомунікації» та Законом України «Про радіочастотний ресурс України», з метою забезпечення рівності законних прав та інтересів усіх фізичних і юридичних осіб, які здійснюють, або мають намір здійснювати діяльність у сфері телекомунікацій, користуються або мають намір користуватися радіочастотним ресурсом України НКРЗІ прийнято рішення від 07.12.2021 №471 «Деякі питання надання НКРЗІ адміністративних послуг, пов'язані з набранням чинності Закону України «Про електронні комунікації», в рамках реалізації якого на засіданнях Комісії (проведених у щільному графіку протягом грудня місяця 2021 року, у тому числі 28 та 30 грудня) розглянуто максимальну кількість заяв фізичних та юридичних осіб щодо надання адміністративних послуг. Це рішення додатково сприятиме виконанню норм бюджетного законодавства в частині забезпечення надходжень Державного бюджету України у 2022 році за кодом 22011400 «Плата за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензій на користування радіочастотним спектром (радіочастотним ресурсом)» та кодом 22012200 «Плата за виділення номерного ресурсу».

З метою спрощення подання операторами телекомунікацій, яким видано ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України із застосуванням радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» інформації про виконання умов користування смугами радіочастот, що зазначені в ліцензіях (діапазони радіочастот 900 МГц, 1800 МГц), а також з метою спрощення обробки

та аналізу вказаної інформації, Комісією розроблено універсальну форму подання такої інформації та рішенням від 30.12.2021 №536 рекомендовано операторам телекомунікацій надавати до НКРЗІ інформацію за вказаною формою. Виконання зазначеного рішення трійкою найбільших операторів телекомунікацій стане індикатором прозорості у питанні дотримання умов ліцензій 4G щодо покриття території України сучасними послугами рухомого (мобільного) зв'язку.

Враховуючи, що Положення про якість телекомунікаційних послуг, затверджене рішенням Національної комісії з питань регулювання зв'язку України від 15.04.2010 №174, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 23.06.2010 за №429/17724, не передбачає своєї подальшої реалізації після втрати чинності Законом України «Про телекомунікації», НКРЗІ прийнято рішення від 28.12.2021 №522 «Про надання рекомендацій щодо оприлюднення у 2023 році інформації про якість електронних комунікаційних послуг», яким постачальникам електронних комунікаційних послуг рекомендовано оприлюднювати на власному вебсайті інформацію щодо усіх, передбачених Законом України «Про електронні комунікації», параметрів якості електронних комунікаційних послуг, що ними надаються, до прийняття регуляторним органом в установленому порядку рішення щодо визначення переліку інформації про якість електронних комунікаційних послуг, що підлягає оприлюдненню постачальниками цих послуг, форми і способу її оприлюднення.

РОЗДІЛ 3. РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТУПУ ДО РИНКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ ТА СФЕРИ КОРИСТУВАННЯ РЧР УКРАЇНИ

Реєстрація і ліцензування

Протягом 2021 року уповноваженими особами НКРЗІ відповідно до вимог статті 42 Закону України «Про телекомунікації» опрацьовано 3 333 повідомлення про початок здійснення діяльності у сфері телекомунікацій та внесено відповідні відомості до Реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій (далі - Реєстр). З суб'єктами господарювання проведено роботу щодо приведення інформації у Реєстрі до встановлених Законом нових вимог та надано консультативну підтримку. Крім того, уповноваженими НКРЗІ посадовими особами опрацьовано 861 звернень щодо надання витягів з Реєстру та 192 заяви щодо виключення з цього реєстру. Суб'єктам господарювання надано 1 035 витягів з Реєстру.

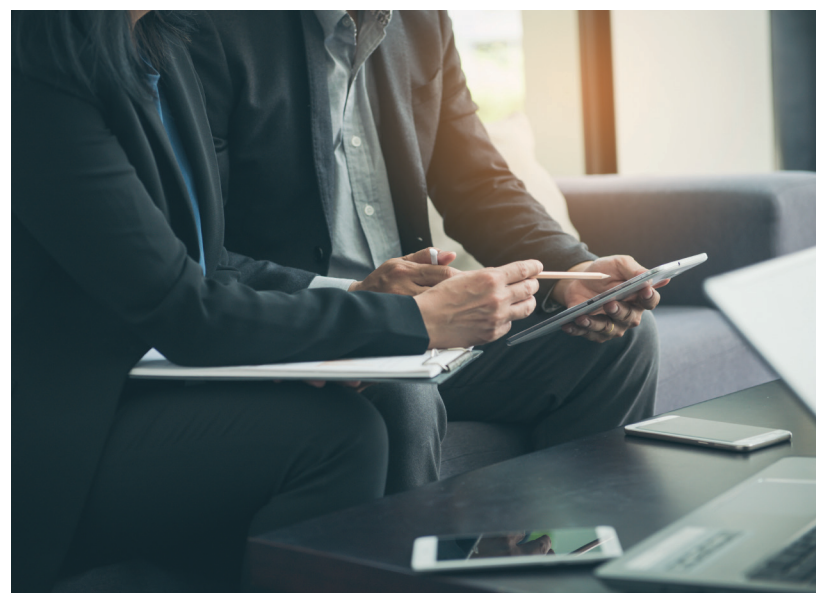
Станом на 31.12.2021 до Реєстру внесено інформацію щодо **4760 суб'єктів** господарювання, з яких **2201 операторів** та **2580 провайдерів** телекомунікацій.

Користування радіочастотним ресурсом на підставі ліцензії здійснювалось суб'єктами господарювання для надання телекомунікаційних послуг. Інші загальні користувачі користувались радіочастотним ресурсом на підставі ліцензій на канали мовлення, виданих Національною радою з питань телебачення та радіомовлення, та/або дозволів на експлуатацію радіоелектронних засобів, виданих Українським державним центром радіочастот.

Кількість виданих ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України за 2021 рік - 295.

Сума коштів, сплачених суб'єктами господарювання за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України та видачу дублікатів таких ліцензій за 2021 рік склала 11 045,9 тис. грн.

Рис. 3.1
Структура кількості суб'єктів господарювання та їх частка, % станом на 31.12.2021

Розподіл і використання радіочастотного ресурсу

З метою підвищення ефективності користування радіочастотним ресурсом України, Комісія запропонувала механізми виділення операторам телекомунікацій додаткового радіочастотного спектру в діапазонах 2300 - 2400 МГц та 2575 - 2610 МГц, придатних для впровадження сучасних систем міжнародного рухомого (мобільного) зв'язку (IMT) для використання LTE у стандарті TDD (4G). Дані смуги радіочастот можуть розширити ємність мереж операторів та суттєво покращити якість надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку. НКРЗІ було проведено дослідження попиту на спектр у цих діапазонах.

У діапазоні 2575-2610 МГц за заявою оператора - користувача спектру було прийнято рішення НКРЗІ від 28.12.2021 №517 щодо можливості дострокового впровадження нової радіотехнології за статтею 40 Закону України «Про радіочастотний ресурс України».

Враховуючи вищезазначене, а також попит операторів телекомунікацій на додаткові смуги радіочастот для розгортання мереж 4G, НКРЗІ запропонувала внесення щодо змін розмірів плати, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22.02.2006 №200 «Про розміри плати за видачу, продовження строку дії, переоформлення, видачу дублікатів ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України» для вищезазначених смуг радіочастот.

У проекті враховано вартість спектру в діапазоні 2600 МГц, яка була схвалена Кабінетом Міністрів України для проведення тендеру на користування радіочастотним ресурсом для 4G у 2018 році, а для діапазону 2300 - 2400 МГц використано результати науково-дослідної роботи щодо визначення вартості спектру, виконаної у 2020 році провідним міжнародним консультантом в галузі телекомунікацій, компанією «Analysys Mason».

Крім того, Комісією підготовлені відповідні зміни до Плану використання радіочастотного ресурсу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 червня 2006 р. №815.

У разі прийняття Урядом цих змін, що дозволять ліцензування даного спектру для нових радіотехнологій, оператори отримають можливість покращити покриття 4G, ємність мереж, що у свою

чергу матиме позитивний вплив на якість послуг. При цьому до Державного бюджету України буде спрямовано **близько 1 млрд грн** за видачу ліцензій та щорічне надходження рентної плати у розмірі близько 85 млн грн.

В 2021 році НКРЗІ зареєструвало (оновило реєстрацію) **9 нових виробників радіообладнання**, загальна кількість зареєстрованих виробників на кінець року склала **61**.

Протягом поточного року зареєстровано **94 нових типів радіообладнання**, які мають низький рівень відповідності суттєвим вимогам Технічного регламенту радіообладнання. Доопрацювання технічної документації у процесі реєстрації радіообладнання в НКРЗІ здійснювалося у 47% випадків. Інше радіообладнання (за розрахунковими оцінками 88-92% від загальної кількості) не потребувало реєстрації в НКРЗІ перед наданням його на ринку, опираючись на оцінку ризиків, яка запроваджена у 2018 році.

Прийнято нових та оновлено **16 узагальнених умов** застосування радіообладнання (УУЗ), загальна кількість діючих УУЗ на кінець року склала 137.

Визначено можливість застосування **59 типів радіообладнання** на території України із відповідними умовами, стосовно **1 типу** радіообладнання прийнято рішення про неможливість його застосування в Україні із заявленою радіотехнологією.

Спрощені умови застосування абонентського обладнання радіомереж середньої дальності, IoT & M2M в УКХ-діапазоні 400 МГц

Рішенням НКРЗІ від 30.03.2021 №125 визначені умови застосування абонентського обладнання централізованих радіомереж передавання даних IoT & M2M на бездозвільній основі. Розрахункова дальність радіоканалу від базової станції до абонентського обладнання до 1 км, кількість абонентських датчиків IoT & M2M складатиме до 2,5 тис. При цьому, оператор мережі IoT & M2M для короткої відстані може використовувати доступні також на бездозвільній основі діапазони 868 МГц та 2,4 ГГц для передавання даних на невеликих відстанях (як правило до 300 м).

Визначення НКРЗІ нових правил для виробників стосовно надання споживачам інформації про радіообладнання

Рішенням НКРЗІ від 14.09.2021 №336 внесено зміни до Правил надання виробником радіообладнання інформації для споживачів (користувачів) щодо наявності вимог отримання дозволу на експлуатацію радіоелектронних засобів або випромінювальних пристроїв та інших параметрів використання радіочастотного спектра.

Фокус змін – уніфікація і зрозуміла для споживача інформація про мультистандартне радіообладнання, вказівки з техніки безпеки та умови користування пристроєм, а також зобов'язання для виробників мобільних телефонів надавати споживачу інформацію стосовно впливу на людину електромагнітних полів мобільного телефону та конкретні значення питомої потужності поглинання випромінювання людським тілом (SAR).

Підтримка НКРЗІ у проведенні інноваційної та дослідної діяльності у сфері користування радіочастотним спектром

Різноманітність профілів застосування сучасних радіотехнологій потребує унормування питань проведення інноваційної та дослідної діяльності у сфері користування радіочастотним спектром для демонстрації і тестування технологій у реальних

умовах, виявлення переваг та розроблення сценаріїв їх впровадження у багатьох сферах, підтримка розроблення в Україні програмного забезпечення та елементів Open RAN.

Протягом 2021 року НКРЗІ прийнято 10 рішень щодо визначення заходів для уникнення шкідливих завад, електромагнітних завад, ризику для здоров'я та безпеки людей, домашніх тварин та майна, за умови яких можлива практична демонстрація радіообладнання. Це дозволило зацікавленим особам отримати певний досвід та знання у перевагах та можливостях застосування нових радіотехнологій.

За результатами оцінки сучасних потреб та після проведених консультацій, НКРЗІ уніфікувала процедуру для сприяння проведенню тестувань, демонстрації радіообладнання, досліджень з метою впровадження нових радіотехнологій (рішення НКРЗІ від 30.11.2021 №456), використовуючи які, виробники радіообладнання та оператори телекомунікацій, ІТ-компанії і наукові установи можуть проводити практичні експерименти та випробування не тільки в безлунових камерах та лабораторних умовах, але і шляхом розгортання експериментальних сегментів радіомереж. Особливу увагу приділено дослідженням профілів IoT & M2M та 5G.

Розподіл і використання номерного ресурсу

З метою виконання завдань з розподілу, присвоєння, обліку номерного ресурсу, видачі та скасування дозвільних документів НКРЗІ здійснювала протягом 2021 року надання адміністративних послуг з виділення номерного ресурсу та переоформлення дозволів на використання номерного ресурсу.

Розгляд заяв операторів телекомунікацій з питань номерного ресурсу, прийняття НКРЗІ відповідних рішень здійснювались у порядку визначеному законодавством та із дотриманням встановлених строків. На засіданнях НКРЗІ було розглянуто 547 заяв про виділення та повернення номерного ресурсу, переоформлення дозволів на використання номерного ресурсу, проти 929 розглянутих заяв у 2020 році.

З питань виділення номерного ресурсу у 2021 році НКРЗІ було розглянуто 237 заяв від 51 оператора телекомунікацій (у 2020 році – 208 заяв від 42 операторів). Всі заяви про виділення номерного ресурсу були розглянуті НКРЗІ позитивно на користь заявників та після сплати коштів до державного бюджету надано дозволи на використання відповідного виду номерного ресурсу.

Загальна сума надходжень до загального фонду Державного бюджету протягом 2021 року за виділення номерного ресурсу склала 4 491,0 тис. грн, що на 531,4 тис. грн перевищило суму надходжень за 2020 рік (3 959,6 тис. грн).

З питань надання адміністративної послуги щодо переоформлення дозволів на використання номерного ресурсу було розглянуто 125 заяв, проти 290 заяв у 2020 році.

Заяви щодо виділення та переоформлення номерного ресурсу були розглянуті НКРЗІ позитивно на користь заявників в 100% випадках отриманих звернень. Завдяки наданим фахівцями НКРЗІ консультацій та роз'яснень щодо вимог законодавства з правильності та повноти підготовки операторами телекомунікацій заявних документів відмов у виділенні номерного ресурсу та відмов у переоформленні дозволів на використання номерного ресурсу не було.

За результатами опрацювання звернень операторів телекомунікацій та на підставі рішень НКРЗІ було оформлено 332 дозволи.

Станом на 31.12.2021 право використовувати номерний ресурс телекомунікаційних мереж загального користування України мали 213 операторів телекомунікацій на підставі 1261 дозвільних документів (у 2021 році – 232 оператори).

Рис. 3.2
Види номерного ресурсу та кількість операторів телекомунікацій, які мають дозволи на їх використання, станом на 01.01.2022.

Також, НКРЗІ розглянуто 185 заяв про повернення номерного ресурсу, які надійшли від 44 операторів телекомунікацій, та прийнято рішення про його вилучення.

Суттєве збільшення кількості отриманих заяв на повернення номерного ресурсу обумовлено вимогами Закону України від 18 вересня 2019 року №102-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню». З 25 грудня 2019 року скасовано ліцензування здійснення діяльності у сфері телекомунікацій, в тому числі процедура продовження строку дії ліцензій, на підставі яких видавалися операторам телекомунікацій дозволи на використання номерного ресурсу. До внесення змін до Закону України «Про телекомунікації» зазначена норма давала право операторам телекомунікацій на переоформлення (фактично продовження строку дії) дозволів на використання номерного ресурсу на термін дії відповідної ліцензії.

Тому, для подальшого здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з використанням отриманого раніше номерного ресурсу та з метою захисту прав споживачів застосовувалася процедура повернення номерного ресурсу з подальшим безкоштовним переоформленням номерного ресурсу, як такого що використовується споживачами, на строк 5 років.

Протягом року втратили право використовувати номерний ресурс 19 суб'єктів господарювання. З них, 6 операторів телекомунікацій повернули номерний ресурс на підставі прийнятих ними рішень про припинення діяльності з надання телекомунікаційних послуг та для забезпечення подальшої передачі абонентів іншим постачальникам послуг.

З метою захисту прав споживачів та недопущення припинення надання їм загальнодоступних телекомунікаційних послуг, НКРЗІ було проведено комплекс заходів, спрямованих на визначення операторів телекомунікацій, які мають змогу організаційно та технічно забезпечити подальше надання послуг споживачам із збереженням раніше виділених абонентам номерів. Так, за прийнятими НКРЗІ рішеннями було безкоштовно переоформлено дозвільні документи на використання 888,012 тис. номерів місцевих телефонних мереж, що створило умови для подальшого надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг в інтересах близько 26,5 тис. споживачів у 66 населених пунктах України.

Крім того, НКРЗІ активно долучилася до забезпечення виконання заходів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України з розгортання Системи міжвідомчого телефонного зв'язку, яка

визначена складовою мультисервісної платформи Національної телекомунікаційної мережі, яка функціонує з метою надання мультимедійних послуг і послуг доступу для взаємодії відомчих телефонних (мультимедійних) мереж державних органів.

Зокрема, для забезпечення інтеграції відомчих телефонних (мультимедійних) мереж, їх взаємодії з телефонною мережею загального користування України та спеціальними мобільними системами зв'язку (у тому числі урядового), рішенням НКРЗІ було виділено оператору телекомунікацій казенному підприємству «Укрспецзв'язок» код оператора послуги вибору відомчих телефонних мереж «1012(Z3)» для використання на території України.

З метою забезпечення всебічного та повного інформування учасників ринку про стан і обсяги виділеного операторам телекомунікацій номерного ресурсу на вебсайті НКРЗІ щомісячно здійснювалося оприлюднення даних про первинний розподіл номерного ресурсу із зазначенням індексів, видів та обсягів номерного ресурсу, назв послуг та території використання, а також інформація щодо діючих дозволів на використання номерного ресурсу.

Взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж та доступ до інфраструктури

Регулювання взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж здійснювалося відповідно до Закону України «Про телекомунікації» та Правил взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж загального користування, затверджених рішенням НКРЗІ від 08.12.2005 №155, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 27.01.2006 за №71/11945 (із змінами).

Протягом 2021 року опрацьовано, затверджено відповідними рішеннями НКРЗІ та включено до «Каталогу пропозицій щодо взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж» 48 пропозицій про взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж загальною пропускною спроможністю 525 потоків Е1 та швидкістю 4,5 Гбіт/с.

Зазначені пропозиції надійшли від операторів телекомунікацій, що визначені НКРЗІ операторами телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках певних телекомунікаційних послуг.

Технологічний розвиток мереж операторів телекомунікацій призвів до збільшення взаємоз'єднання їх мереж за IP-технологіями. Протягом 2020-2021 років у п'яти містах, а саме: Київ, Дніпро, Одеса, Львів, Харків, АТ «Укртелеком» повністю перейшов на взаємоз'єднання з операторами телекомунікацій за цими протоколами.

За звітний період розміщено на офіційній сторінці НКРЗІ в мережі Інтернет 59 повідомлень про укладання або внесення змін до договорів про взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж та 20 повідомлень про ліквідацію взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж загального користування.

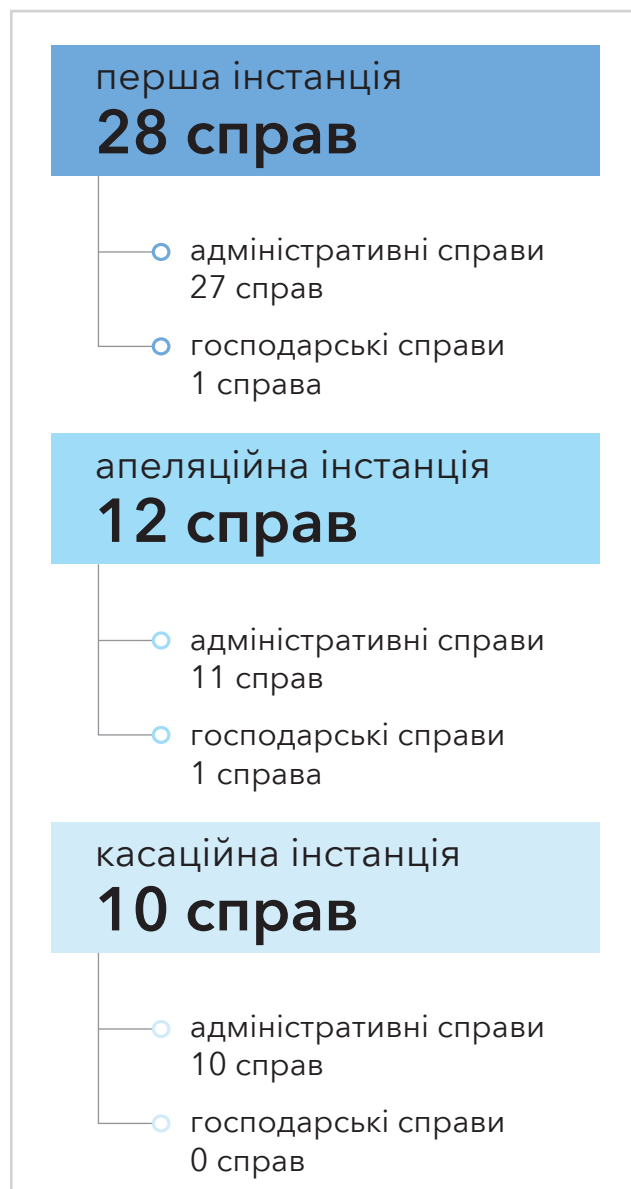
Надано 115 письмових відповідей та роз'яснень на звернення операторів, провайдерів телекомунікацій та інших суб'єктів господарювання щодо взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж, доступу до інфраструктури та спільного використання інфраструктури телекомунікаційних мереж.

Захист інтересів держави та забезпечення представництва НКРЗІ в судах України

НКРЗІ у 2021 році продовжувала здійснювати роботу щодо захисту інтересів держави та забезпечення представництва НКРЗІ в судах України.

Представництво інтересів НКРЗІ в судах України протягом 2021 року

У справах щодо захисту правомірності рішень НКРЗІ, які оскаржувалися в судах суб'єктами ринку телекомунікацій, прийнято ряд судових рішень на

користь НКРЗІ, серед них за позовами окремих адвокатів (справа №640/13137/21 та справа №640/14003/21) щодо:

- **визнання протиправним та нечинним з 01.12.2021 рішення НКРЗІ від 23.03.2021 №107 «Про затвердження Змін до деяких рішень НКРЗІ з питань надання послуг із перенесення абонентських номерів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05.04.2021 за №442/36064.** Рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва від 22.12.2021 було відмовлено у задоволенні позову повністю у зв'язку з відсутністю підстав для визнання протиправним та нечинним з 01.12.2021 рішення НКРЗІ від 23.03.2021 №107 «Про затвердження Змін до деяких рішень НКРЗІ з питань надання послуг із перенесення абонентських номерів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05.04.2021 за №442/36064;
- **зобов'язання скасувати державну реєстрацію цього ж рішення НКРЗІ.** Рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва від 11.11.2021 в задоволенні позову відмовлено повністю.

Судовими рішеннями підтверджено законність прийняття рішення НКРЗІ від 23.03.2021 №107 «Про затвердження Змін до деяких рішень НКРЗІ з питань надання послуг із перенесення абонентських номерів», що надало можливість споживачам користуватись спрощеною процедурою отримання послуги із перенесення абонентських номерів.

НКРЗІ і надалі діяла в інтересах держави та споживачів телекомунікаційних послуг. Одним із викликів у цьому напрямку є необхідність ефективного використання обмеженого природного ресурсу – радіочастотного ресурсу України, який має використовуватись у суворій відповідності з Планом використання радіочастотного ресурсу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2006 №815. Враховуючи рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 07.12.2021 за позовом ТОВ «Українські новітні технології» до НКРЗІ (справа №640/16486/21) про визнання протиправним та скасування рішення НКРЗІ від 29.12.2020 №515 про розгляд заяви ТОВ «Українські новітні технології» щодо продовження терміну дії ліцензії №5241, НКРЗІ подано апеляційну скаргу на підтвердження неправомірності подальшого використання застарілої радіотехнології, строк припинення використання якої настав 31 січня 2020 року.

В рамках взаємодії з контролюючими органами, перелік яких визначено Податковим кодексом України, в НКРЗІ протягом звітного періоду вжито більше 100, у тому числі процесуальних, заходів до суб'єктів господарювання, які не сплачують рентну плату за користування радіочастотним ресурсом України.

РОЗДІЛ 4. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ

Протягом 2021 року напрямом міжнародного співробітництва та європейської інтеграції приділялася особлива увага, а практична діяльність ознаменувалася високою активністю і інтенсивністю та, серед іншого, була сфокусована на виконанні завдань передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС і спрямованих на інтеграцію України до Єдиного цифрового ринку ЄС, вклю-

чаючи і шляхом реалізації ряду проектів технічної допомоги ЄС, активній діяльності у рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство» та роботі у рамках міжнародних організацій з метою зміцнення міжнародного авторитету України у сфері електронних комунікацій, а також захисту інтересів України у сфері користування радіочастотним ресурсом на міжнародному рівні.

Європейська інтеграція

У рамках процесу європейської інтеграції України у сфері телекомунікацій (електронних комунікацій) та секторі поштового зв'язку, НКРЗІ здійснювала реалізацію завдань та заходів, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, Планом заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 №1106, а також які спрямовані, на інтеграцію України до Єдиного цифрового ринку ЄС. Основна увага була зосереджена на:

- вдосконаленні надання послуги з перенесення абонентського номера (MNP), проведенні аналізу трьох ринків електронних комунікацій, гармонізації використання ряду смуг радіочастот з відповідними рішеннями ЄС. Окрім іншого, НКРЗІ розроблено та подано до Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України пропозиції щодо внесення змін до Плану використання радіочастотного ресурсу України з метою гармонізації використання певних смуг радіочастот в Україні з ЄС в частині імплементації рішень Європейської Комісії (EU) 2017/1483, 2008/477/ЄС та (EU) 2020/636, прийнятими згідно з Рішенням Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 р. №676/2002/ЄС, а також подання для оприлюднення 10 радіоінтерфейсів, гармонізованих із ЄС. Загальна кількість гармонізованих радіоінтерфейсів на кінець 2021 року склала 71 радіоінтерфейс (або 53%

від загальної кількості публікацій Європейської Комісії відповідно до частини 3 статті 1 Рішення 2000/299/ЄС);

- роботі над проектом Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку» (схвалений Верховною Радою України 16.12.2021), який імплементує ключові положення Європейського кодексу електронних комунікацій (Директива ЄС 2018/1972);
- долученні до процесу оновлення Додатку XVII Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, включаючи його доповнення XVII-3 (Правила, що застосовуються до телекомунікаційних послуг) та XVII-4 (Правила, що застосовуються до послуг поштового зв'язку). Ключова мета - імплементувати відповідні acquis ЄС одночасно з державами-членами ЄС. Загалом, вказані доповнення були оновлені більше ніж на 45 актів права ЄС, що були прийняті в період з 2014 по 2019 рік. Серед іншого, включено Директиву ЄС 2018/1972, положення якої в українське законодавство також впроваджуються Законом України «Про електронні комунікації» (набрав чинності 01.01.2022); долученні до процесу фіналізації Стратегії інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС та плану заходів з її реалізації.

- долученні до процесу фіналізації Стратегії інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС та плану заходів з її реалізації.

Також, у рамках забезпечення термінологічної перевірки україномовного перекладу актів права ЄС, НКРЗІ опрацьовано 9 відповідних документів (загальним обсягом понад 120 с.).

Вказані заходи та досягнутий прогрес, серед іншого, дозволять в подальшому суттєво поглиблювати євроінтеграційні процеси у сфері електронних комунікацій, включаючи і отримання режиму внутрішнього ринку з ЄС у сфері електронних комунікацій.

Мережа регуляторних органів електронних комунікацій країн Східного партнерства (Мережа, EaPeReg).

У 2021 році НКРЗІ втретє очолила Мережу у якості її Голови, що вкотре підкреслило міцні позиції українського регулятора та високий рівень довіри країн-учасниць EaPeReg, належний рівень співробітництва з державами-членами ЄС та Європейською Комісією, а також сприяло зміцненню міжнародного авторитету України у сфері електронних комунікацій. НКРЗІ головувала в Мережі спільно з її Віце-Головою – шведським регулятором – Агентством з питань пошти та телекомунікацій (PTS), за сумісництвом – Віце-Головою BEREC, що демонструє тісну взаємодію обох мереж.

Протягом року, під головуванням НКРЗІ напрацьовувалися майбутні регіональні ініціативи та вклад у нову концептуальну та фінансову рамку усієї ініціативи “Східне партнерство” на 2022-2025 роки, план дій щодо імплементації поточних ініціатив, пріоритети діяльності Мережі та її тематичних експертних робочих груп, поглиблювалася співпраця з Міжнародним союзом електрозв’язку (МСЕ) та сестринськими мережами – BEREC та Європейсько-середземноморською мережею регуляторів (EMERG). Так, восени проведено черговий чотиристоронній саміт BEREC-EMERG-EaPeReg-Regulatel, що був присвячений темі «Connectivity», розвитку регіонального співробітництва чотирьох мереж та обміну досвідом щодо ефективного регулювання галузі електронних комунікацій зважаючи на сучасні виклики.

Співробітництво з МСЕ. Протягом року, забезпечено участь керівництва та членів EaPeReg у 3 заходах МСЕ, включаючи 21-й Глобальний симпозиум для регуляторів, у ході якого НКРЗІ було представлено досягнення Мережі у контексті розвитку інструментів картографування широкосмугового доступу до мережі Інтернет, та подано 3 внески Мережі до МСЕ.

Співробітництво з BEREC. Напрацьовано ключові напрямки для подальшої спільної роботи (управління спектром – практика ЄС щодо стратегій розвитку 5G, регулювання роумінгу, незалежність регуляторів електронних комунікацій та аналізу ринків), вклад експертів BEREC в пріоритетні напрямки діяльності Мережі та участь у спільних заходах, поглиблено співробітництво на рівні експертних робочих груп, а також започаткована практика регулярних двосторонніх зустрічей керівних органів EaPeReg та BEREC.

Співпраця з EMERG. Протягом року здійснювалася активна співпраця як на рівні експертних робочих груп так і на рівні керівництва, результатом якої стало укладання Меморандуму про взаєморозуміння між EaPeReg та EMERG, який було підписано Головою НКРЗІ у якості Голови Мережі у рамках 18-го Пленарного засідання Мережі (організованого та проведеного НКРЗІ у м. Київ), та визначені ключові напрямки співробітництва між мережами на 2022 рік.

Ключовими результатами діяльності у рамках експертних робочих груп EaPeReg: з питань роумінгу (REWG) (очолюється НКРЗІ), з питань спектру (SEWG), з питань незалежності регуляторів та розвитку широкосмугового зв'язку (IRB EWG) стали:

- вихід на завершальний етап узгодження проекту регіональної угоди про регулювання послуг міжнародного роумінгу серед країн Східного партнерства (RRA) із відповідними стейкхолдерами у кожній країні СхП, включаючи проведення 23 вересня спільного Форуму заінтересованих сторін країн Східного партнерства з підготовки до укладання RRA та регіональної угоди про спектр (RSA). Іншим важливим напрямком стало проведення спільно з експертами проекту EU4Digital дослідження щодо вивчення можливості створення спільного роумінгового простору між країнами-партнерами СхП та державами-членами ЄС;
- враховуючи національні пріоритети України, у ході дво- та багатосторонніх консультацій і зустрічей із представниками адміністрацій країн СхП в рамках SEWG, НКРЗІ, у тому числі за участі заінтересованих національних

міністерств та відомств, забезпечено суттєвий прогрес з узгодження проекту регіональної угоди з питань користування радіочастотним спектром щодо гармонізованих технічних умов між адміністраціями /країн Східного партнерства для наземних мереж мобільного зв'язку у діапазонах радіочастот 694-790 МГц та 3,4-3,8 ГГц (RSA);

- IRB EWG спільно з експертами проекту EU4Digital розроблено методологію оцінки незалежності регуляторів електронних комунікацій (НРО) країн СхП, здійснено аналіз за кожним з критеріїв оцінки зазначеної методології на основі відповідних даних, наданих країнами СхП, комплексне оцінювання рівня незалежності НРО кожної країни СхП, а також підготовлено рекомендації щодо підвищення рівня незалежності НРО. Як результат - підготовлено модельний закон про регулятор для кожної країни СхП з метою підготовки відповідних змін до національного законодавства для транспонування ключових/ базових положень законодавства ЄС.

Проекти міжнародної технічної допомоги

Проект Twinning

У листопаді 2021 року відбулася Конференція з нагоди завершення дворічного проекту Twinning «Посилення регуляторної спроможності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, у сфері доступу до ринку та системи моніторингу якості послуг». Проект включав два тематичні компоненти: «Моніторинг якості послуг» та «Сприяння доступу до ринку та його економічне регулювання для постачальників електронних комунікаційних послуг».

Партнерами проекту Twinning були: Регуляторний орган зв'язку Литовської Республіки та Комісія з питань регулювання суспільних комунікацій Латвійської Республіки.

Завдяки отриманому досвіду у рамках Проекту, НКРЗІ забезпечуватиме регулювання надання телекомунікаційних послуг належної якості шляхом впровадження системи моніторингу показників якості телекомунікаційних послуг в режимі реального часу та забезпечення можливості для споживачів самостійно контролювати відповідні показники в рамках імплементації вимог європейської системи електронних комунікацій на основі *acquis* ЄС, гармонізовано підходи для забезпечення захисту прав споживачів, а також доступу до ринку та його економічне регулювання для постачальників електронних комунікаційних послуг.

Загалом, протягом 2021 року, здійснено 68 заходів, серед яких 25 місій у межах компоненту «Моніторинг якості послуг» та 26 місій в частині компоненту «Сприяння доступу до ринку та його економічне регулювання для постачальників електронних комунікаційних послуг». Також відбулися дві навчальні поїздки до Латвійської Республіки та Литовської Республіки.

Проект ЄС «Підтримка цифрової політики України»

27 вересня 2021 року офіційно розпочався проект технічної допомоги ЄС «Підтримка цифрової політики України» (далі – Проект). Загальною метою якого є підтримка НКРЗІ та Міністерства цифрової трансформації України у підготовці, прийнятті, імплементації та забезпеченні виконання законодавства та державної політики у сфері цифрової економіки згідно з Додатком XVII-3 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також у покращенні їх адміністративного потенціалу у формулюванні, прийнятті та реалізації політики у сфері цифрової економіки. Проект реалізовуватиметься протягом 36 місяців за трьома компонентами: підтримка розробки законодавства та політики, підтримка забезпечення регуляторної діяльності та підтримка комунікацій. Для НКРЗІ пріоритетними напрямками є: забезпечення регуляторної діяльності, зокрема щодо аналізу ринків та моделі ефективного оператора, захист прав споживачів та якість послуг (QoS), а також комунікації.

Інструмент TAIEХ

У рамках інструменту технічної допомоги та обміну інформацією Європейської Комісії (TAIEХ), протягом минулого року, не зважаючи на пандемію COVID-19, все ж вдалося підготувати та провести дводенний семінар на тему «Процедури розподілу спектра: оптимізація використання частот та стимулювання конкуренції. Ефективне управління спектром для надання телекомунікаційних послуг», бенефіціаром якого була НКРЗІ. У рамках заходу, отримано досвід з ряду питань пов'язаних із практичним впровадженням в Україні технологій мобільного зв'язку п'ятого покоління (5G).

Разом з тим, експерти НКРЗІ взяли участь у заходах інструменту TAIEX, що були організовані IRB EWG Мережі, один з яких був присвячений вивченню досвіду держав-членів ЄС з питань критичної інфраструктури та кібербезпеки мереж 5G (картографування критичної інфраструктури, готовності сектору електронних комунікацій до криз, розгортання критичної інфраструктури широкосмугового зв'язку, безпеки мереж та послуг, кібербезпеки в контексті розгортання та використання 5G та ролі регулятора), інший – імплементації універсальної послуги.

Інструмент «Польська допомога»

У межах практичного наповнення співробітництва НКРЗІ з Офісом електронних комунікацій Республіки Польща (УКЕ), що здійснюється на підставі відповідної Декларації про співробітництво між обома регуляторами, наприкінці 2021 року, вже вкотре, НКРЗІ долучилася до заходів у рамках інструменту технічної допомоги «Польська допомога», що координується Міністерством закордонних справ Республіки Польща. Зокрема, було проведено захід, який надав можливість вивчити досвід УКЕ, серед іншого, з таких питань як регулювання широкосмугового доступу до мережі Інтернет, впровадження 5G, аналіз ринків, зменшення витрат на розгортання високошвидкісних мереж електронних комунікацій, питань регулювання сектору поштового зв'язку.

Співробітництво з універсальними (глобальними) та регіональними міжнародними організаціями

Протягом 2021 року, представники НКРЗІ брали участь у роботі Міжнародного союзу електрозв'язку (МСЕ) та Європейської конференції адміністрацій зв'язку (СЕПТ), зокрема, з метою забезпечення врахування позиції України при розробці загальної європейської позиції в рамках відповідних робочих груп, а також для подальшої роботи, спрямованої на захист інтересів України у сфері користування радіочастотним ресурсом на міжнародному рівні. З метою підготовки до Всесвітньої конференції радіозв'язку 2023 року МСЕ (ВКР-23) забезпечено роботу щодо вироблення та відстоювання пропозицій від України до пунктів порядку денного ВКР-23, шляхом участі у проведенні ряду досліджень

в ході узгоджувальних засідань робочих та цільових груп СЕПТ та МСЕ (взято участь у 11 відповідних заходах). Особливу увагу було присвячено заходам з підготовки до участі у Повноважній конференції МСЕ 2022 року (ПК-22). Участь у ПК-22 направлена на активізацію та посилення присутності нашої держави у міжнародному співробітництві та у сфері регулювання електрозв'язку та користування радіочастотним ресурсом.

У рамках взаємодії з Всесвітнім поштовим союзом, НКРЗІ проведено роботу щодо збору інформації від призначених операторів для впровадження систем кінцевих витрат та поштової статистики.

Окрім того, як і в попередні роки, експерти НКРЗІ активно долучалися до роботи української сторони у рамках Світової організації торгівлі (СОТ) – у рамках Спільної ініціативи з питань електронної комерції, брали участь у багатосторонніх експертних консультаціях з напрацювання текстових пропозицій з окремих аспектів майбутньої домовленості з електронної комерції, зокрема щодо:

- дисциплін із внутрішнього регулювання послуг;
- положень щодо відкритого доступу до мережі Інтернет (переговори завершено);
- дисциплін щодо телекомунікаційних послуг (оновлення положень Довідкового документа з питань телекомунікацій), коспонсором яких у тому числі є і Україна.

Двостороннє співробітництво

У рамках двостороннього співробітництва, експерти НКРЗІ брали активну участь у переговорному процесі стосовно укладення Угоди про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Турецької Республіки, у рамках якого у 2021 році досягнуто суттєвого прогресу, зокрема з питань торгівлі телекомунікаційними (електронними комунікаційними) послугами.

РОЗДІЛ 5. ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД У ГАЛУЗІ ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

Здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій та за користуванням радіочастотним ресурсом України у смугах радіочастот загального користування

У 2021 року державний нагляд за ринком телекомунікацій та користуванням радіочастотним ресурсом України у смугах радіочастот загального користування (далі - РЧР) здійснювався уповноваженими НКРЗІ посадовими особами шляхом проведення планових та позапланових перевірок.

Відповідно до Порядку взаємодії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, з Національною поліцією України, який затверджений рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації від 27.02.2018 №117, наказом Міністерства внутрішніх справ України 27.02.2018 №147 та зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16.03.2018 за №325/31777, уповноважені НКРЗІ посадові особи брали участь у проведенні заходів з виявлення та припинення порушення законодавства в галузі зв'язку, які були спрямовані на виявлення та припинення роботи незаконно діючих радіоелектронних засобів (далі - РЕЗ НДП) власників яких не встановлено.

Узагальнена кількість проведених перевірок суб'єктів ринку телекомунікацій, користувачів РЧР, а також заходів з виявлення та припинення порушення законодавства в галузі зв'язку за 2021 рік наведена у таблиці 3.

Таблиця 3.
Кількість проведених перевірок у 2021 році

Види заходів	Кількість перевірок/заходів	
	Суб'єкти ринку телекомунікацій	Користувачі РЧР України
Планові перевірки	2	2
Позапланові перевірки	33	56
Участь у проведенні заходів з виявлення та припинення порушення законодавства в галузі зв'язку	354	

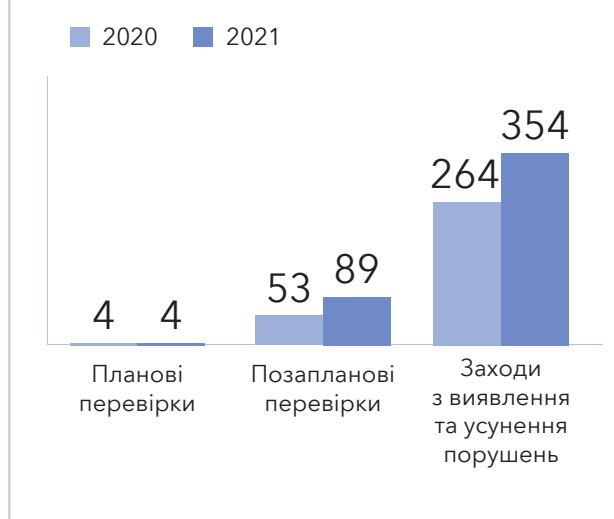
Через вимоги Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» протягом 2021 року не було проведено 9 планових перевірок суб'єктів ринку телекомунікацій та 7 планових перевірок користувачів радіочастотного ресурсу України, передбачених річним планом здійснення заходів державного нагляду (контролю) на 2021 рік та кварталними планами перевірок користувачів радіочастотного ресурсу України у смугах радіочастот загального користування.

Слід зазначити, що під час проведення планових перевірок суб'єктів ринку телекомунікацій, зокрема, перевірялись питання виконання вимог рішень Ради національної безпеки і оборони України, які набрали чинності в установленому законом порядку, щодо обмеження або припинення надання телекомунікаційних послуг і використання телекомунікаційних мереж загального користування та інших санкцій в сфері телекомунікацій, встановлених відповідно до пунктів 9, 25 частини першої статті 4 Закону України «Про санкції», що відповідають принципам їх застосування, в тому числі заборони Інтернет-провайдерам надання послуг з доступу користувачам мережі Інтернет до певних ресурсів/сервісів, блокування Інтернет-провайдерами доступу до ресурсів, у тому числі до їх субдоменів.

Також, під час проведення 5 перевірок щодо дотримання законодавства про радіочастотний ресурс України, зокрема, перевірялись питання виконання операторами рухомого (мобільного) зв'язку ліцензійних умов при впровадженні технології 3G в діапазоні 2100 МГц. За результатами перевірок встановлено, що оператори телекомунікацій рухомого (мобільного) зв'язку дотримуються встановлених показників якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку на території населених пунктів, де проводились відповідні випробування.

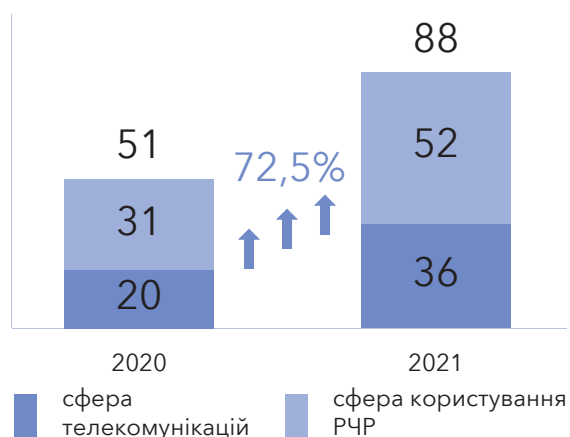
За результатами проведених заходів державного нагляду протягом 2021 року виявлено 88 порушень законодавства, з них: у сфері телекомунікацій – 36, у сфері користування радіочастотним ресурсом України – 52.

Рис. 5.1
Динаміка проведених заходів державного нагляду за 2020 та 2021 роки

Типовими порушеннями, виявленими у 2021 році під час проведення заходів державного нагляду, були: порушення щодо здійснення експлуатації РЕЗ без відповідних дозволів, та/або з порушенням умов дозволів на експлуатацію; порушення подання НКРЗІ звітів та інформації в обсягах, порядку і строки, визначені законодавством; невиконання операторами і провайдерами телекомунікацій обов'язків при наданні телекомунікаційних послуг споживачам.

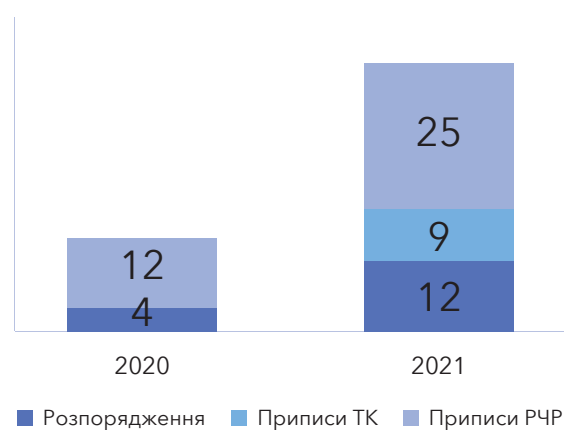
Рис. 5.2
Порівняльні дані щодо кількості виявлених порушень за результатами заходів державного нагляду за 2020 та 2021 роки

Для профілактики порушень законодавства у сфері телекомунікацій та користування РЧР України протягом 2021 року на офіційній сторінці НКРЗІ в мережі Інтернет щоквартально розміщувалась інформація про порушення, які було виявлено за результатами державного нагляду, а також про заходи, які було вжито для їх усунення.

З метою усунення виявлених у 2021 році порушень законодавства в галузі зв'язку НКРЗІ було прийнято рішення про анулювання 2 ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України та 12 дозволів на експлуатацію РЕЗ, уповноваженими НКРЗІ посадовими особами видано 46 розпорядчих документів.

Рис. 5.3
Динаміка видачі розпорядчих документів за результатами проведених заходів державного нагляду за 2020 та 2021 роки

За результатами проведення заходів державного нагляду, а також участі у заходах з виявлення та припинення порушень законодавства в галузі зв'язку, уповноваженими НКРЗІ посадовими особами до суб'єктів ринку телекомунікацій та користувачів РЧР застосовувались санкції відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Кількість протоколів про адміністративні правопорушення, складених у 2021 році наведена у таблиці 4.

Таблиця 4.

Виявлені порушення, за які передбачена відповідальність згідно КУпАП

Виявлені порушення, за які передбачена відповідальність згідно КУпАП	Стаття КУпАП	Кількість протоколів
Порушення умов і правил, що регламентують діяльність у сфері телекомунікацій та користування радіочастотним ресурсом України, передбачену ліцензіями, дозволами, повідомленням про початок здійснення діяльності у сфері телекомунікацій	145	29
Порушення правил реалізації, експлуатації РЕЗ та ВП, а також користування радіочастотним ресурсом України	146	45
Порушення правил охорони телекомунікаційних мереж	147	1
Порушення порядку та умов надання послуг зв'язку в мережах загального користування	148-2	1
Використання засобів зв'язку з метою, що суперечить інтересам держави, з метою порушення громадського порядку та посягання на честь і гідність громадян	148-3	3
Невиконання законних вимог НКРЗІ	188-7	7
Всього		86

У 2021 році уповноваженими НКРЗІ посадовими особами за результатами розгляду справ за складеними протоколами про адміністративні правопорушення (статті 145, 147, 148-2, 148-3, 188-7 КУпАП) винесено 39 постанов, з них: 33 постанови про накладення на посадових осіб суб'єктів ринку телекомунікацій та користувачів РЧР України адміністративних стягнень у вигляді штрафів на загальну суму **236 419 грн**, 5 постанов про закриття справи з оголошенням усного зауваження, 1 постанову про закриття справи у зв'язку з закінченням строків накладення адміністративного стягнення. У 2021 році до Державного бюджету України надійшло **175 899 грн** (в тому числі по постановах, винесених у попередньому періоді).

За результатами розгляду 32 справ про адміністративні правопорушення за статтею 146 КУпАП (у тому числі, направлених у попередні періоди), протягом 2021 року судами призначено адміністративні стягнення у вигляді штрафів на загальну суму **14 790 грн**.

Рис. 5.4
Порівняльні дані накладених адміністративних стягнень та надходжень до Державного бюджету України за 2020 та 2021 роки

Забезпечення якості телекомунікаційних послуг

НКРЗІ продовжувала вдосконалювати та створювати сприятливі організаційно-правові умови для задоволення попиту споживачів на якісні телекомунікаційні послуги, забезпечення всебічного та періодичного інформування споживачів про якість телекомунікаційних послуг, які надаються операторами, провайдерами телекомунікацій.

Так, діяльність НКРЗІ щодо забезпечення якості телекомунікаційних послуг протягом 2021 року здійснювалась відповідно до законодавства про телекомунікації, в тому числі з урахуванням виконання Указу Президента України від 08.07.2019 №497 «Про деякі заходи з покращення доступу до мобільного Інтернету», Плану заходів щодо створення умов розвитку мобільного широкосмугового доступу, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 №1272-р, Плану заходів щодо підвищення якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку на 2020 - 2022 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 №1189-р, Плану заходів з розвитку широкосмугового доступу до Інтернету на 2021 - 2022 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 №1069-р.

З метою інформування споживачів, відповідно до вимог Закону України «Про телекомунікації» та згідно з вимогами Положення про якість телекомунікаційних послуг, затвердженого рішенням НКРЗІ від 15.04.2010 №174, яке зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23.06.2010 за №429/17724, оператори телекомунікацій в 2021 році здійснювали випробування показників якості та подали відповідну інформацію до НКРЗІ.

Звіти про якість телекомунікаційних послуг в повному обсязі і у встановлений термін надійшли від:

- **6 операторів** рухомого (мобільного) зв'язку (100% від загальної кількості);
- **121 операторів** телекомунікацій, що здійснюють діяльність з надання послуг фіксованого телефонного зв'язку (63% від загальної кількості);
- **1 325 операторів** телекомунікацій, що надають послуги із доступу до Інтернету та включені до Реєстру, що становить **59%** від загальної кількості. Додатково отримано 714 звітів від провайдерів телекомунікацій, що надають послуги із доступу до Інтернету та включені до Реєстру.

Актуальна інформація щодо показників якості телекомунікаційних послуг за 2021 рік, розміщена в підрозділі «Загальна інформація щодо порядку інформування про якість» розділу «Якість послуг» субпорталу НКРЗІ «Споживачам послуг зв'язку».

З метою вивчення та впровадження кращих європейських практик протягом 2019-2021 року був реалізований проект Twinning «Посилення регуляторної спроможності НКРЗІ у сфері доступу до ринку та системи моніторингу якості послуг», метою якого було вивчення питання забезпечення належної якості надання телекомунікаційних послуг шляхом впровадження системи моніторингу показників якості телекомунікаційних послуг в режимі реального часу та забезпечення можливості для споживачів самостійно контролювати відповідні показники в рамках імплементації вимог європейської системи електронних комунікацій на основі acquis ЄС.

Так, у рамках проекту розглянуто чимало важливих документів і прикладів інструментів з питань моніторингу якості та забезпечення наявності недискримінаційних послуг доступу до Інтернету.

Як вже зазначалося, у вересні 2021 року також розпочалася реалізація проекту технічної допомоги ЄС «Підтримка цифрової політики України», який окрім іншого передбачає компонент присвячений захисту прав споживачів та якості послуг (QoS), і базуватиметься на результатах, отриманих у рамках проекту Twinning.

В тому числі, за результатом отриманого досвіду в рамках проекту Twinning протягом 2021 року в апараті НКРЗІ та ДП «УДЦР» проводилась робота, яка спрямовувалась на запровадження Системи моніторингу якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку та доступу до Інтернету для забезпечення всебічного періодичного інформування споживачів про рівні якості телекомунікаційних послуг.

Зокрема, НКРЗІ прийнято рішення від 16.03.2021 №101 «Про представлення плану заходів щодо поетапного створення та розгортання загальнонаціональної постійно діючої Системи моніторингу якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку та доступу до Інтернету для забезпечення всебічного періодичного інформування споживачів про рівні якості телекомунікаційних послуг».

Контроль якості телекомунікаційних послуг здійснювався НКРЗІ під час проведення планових перевірок операторів, провайдерів телекомунікацій, та позапланових перевірок – за наявності підстав відповідно до законодавства.

Річним планом здійснення заходів державного нагляду (контролю) НКРЗІ на 2021 рік, затвердженим рішенням НКРЗІ від 24.11.2020 №456 (із змінами, внесеними рішенням НКРЗІ від 01.06.2021 №206), було передбачено проведення одинадцяти планових заходів державного нагляду (контролю) суб'єктів господарювання.

При цьому, у 2021 році Кабінетом Міністрів України було продовжено дію обмежень на проведення органами державного нагляду (контролю) планових заходів із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, враховуючи вимоги законодавства, спрямованого на запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

У зв'язку з цим, у 2021 році проведено дві планові перевірки суб'єктів ринку телекомунікацій. Під час зазначених перевірок перевірялись також питання якості надання телекомунікаційних послуг.

Водночас, у ході однієї планової та чотирьох позапланових перевірок, шляхом проведення випробувань показників якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку перевірялось дотримання операторами рухомого (мобільного) зв'язку Показників якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку та їх граничних нормованих рівнів, затверджених наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 19.03.2010 №147, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06.04.2010 за №277/17572, з використанням радіотехнології «Цифровий стільниковий радіозв'язок IMT-2000 (UMTS)» відповідно до отриманих ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України та Умов тендеру на отримання ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України для впровадження радіотехнології «Цифровий стільниковий радіозв'язок IMT-2000 (UMTS)» в смугах радіочастот 1920-1935/2110-2125, 1950-1965/2140-2155, 1965-1980/2155-2170 МГц, затверджених рішенням НКРЗІ від 28.10.2014 №730 (із змінами, внесеними рішеннями НКРЗІ від 18.11.2014 №761 та від 01.12.2014 №782), погоджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05.11.2014 №1181-р.

За результатами перевірок встановлено, що оператори телекомунікацій рухомого (мобільного) зв'язку дотримуються, у населених пунктах, де проводились випробування, встановлених показників якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку.

З метою удосконалення питання організації проведення випробувань показників якості під час забезпечення контролю НКРЗІ за якістю телекомунікаційних послуг та задоволенням попиту споживачів, рішеннями НКРЗІ від 10.08.2021 №296 та від 03.09.2021 №319, які зареєстровані в Міністерстві юстиції України 31 серпня 2021 року за №1140/36762 та 08.09.2021 за №1183/36805 відповідно, внесені зміни до Положення про якість телекомунікаційних послуг.

Також, з метою забезпечення контролю якості телекомунікаційних послуг:

внесені Зміни до Положення про вимірювання параметрів телекомунікаційних мереж з метою здійснення державного нагляду у сфері телекомунікацій, затвердженого рішенням НКРЗІ, від 30 липня 2013 року №487, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19 серпня 2013 року за №1426/23958, затверджені рішенням НКРЗІ від 02.03.2021 №80, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 28.04.2021 за №578/36200;

підготовлені: Методика вимірювань параметрів якості послуг фіксованого телефонного зв'язку, затверджена рішенням НКРЗІ від 02.03.2021 №80, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 28.04.2021 за №582/36204; Методика вимірювань параметрів якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку, затверджена рішенням НКРЗІ від 02.03.2021 №80, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 28.04.2021 за №579/36201; Методика вимірювань параметрів якості послуг передачі даних та доступу до Інтернету, затверджена рішенням НКРЗІ від 02.03.2021 №80, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 28.04.2021 за №580/36202; Методика вимірювань параметрів телекомунікаційних мереж, затверджена рішенням НКРЗІ від 02.03.2021 №80, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 28.04.2021 за №581/36203.

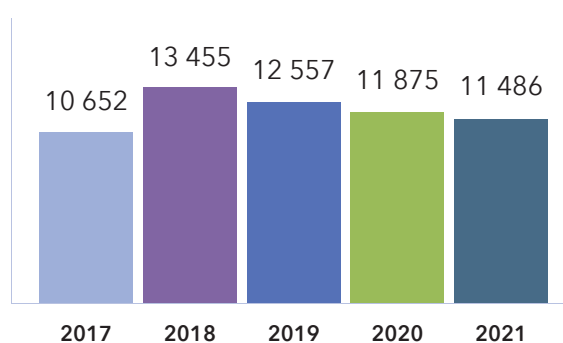
Захист прав споживачів

Протягом 2021 року на розгляд до НКРЗІ надійшло 11 486 звернень громадян. У порівнянні з 2020 роком загальна кількість звернень до НКРЗІ зменшилась на 3,4%, що спричинено триваючим процесом зменшення кількості абонентів послуг фіксованого телефонного зв'язку та послуг проводового радіомовлення.

Загалом до НКРЗІ протягом 2021 року звернулося 12527 громадян (з урахуванням колективних звернень).

Інформація щодо кількості звернень громадян у 2021 році за видами наведена на рис 5.7

Рис. 5.5
Динаміка надходження звернень протягом 2017-2021 років (кількість звернень)

Із загальної кількості звернень від громадян поштою надійшло 1 460 звернень, через органи влади – 10 018 звернень, від інших органів, установ, організацій надійшло 8 звернень.

Рис. 5.6
За джерелами надходження звернень до НКРЗІ протягом 2021 року

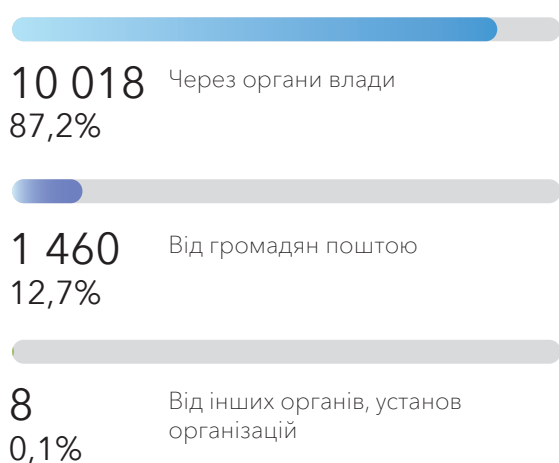

Рис. 5.7
Кількість звернень громадян за видами, од.

Заяви/клопотання	8 352	72,7%
Скарги	3 107	27,1%
Пропозиції	27	0,2%

Рис. 5.8
Результати розгляду звернень

Основні питання, які порушувались у зверненнях:

з питань надання послуг фіксованого телефонного зв'язку

3 345
29,1%

щодо тривалої відсутності та неякісного надання телефонного зв'язку, припинення надання послуг телефонного зв'язку, незгоди з розміром виставлених рахунків та організації надання послуг

з питань надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку

5 107
44,5%

щодо незгоди із зняттям коштів з особового рахунку, організації надання послуг, незгоди з розміром тарифів, відсутності доступу через блокування та неякісний зв'язок, а також організації надання послуги перенесення номерів

з питань надання послуг з доступу до Інтернету

1 546
13,5%

щодо тривалої відсутності доступу, неякісного надання та організації надання послуг, незгоди з розміром виставлених рахунків

з питань надання послуг проводового радіомовлення

995
8,7%

щодо тривалої відсутності послуг та неякісного надання послуг

з питань надання послуг поштового зв'язку

67
0,6%

щодо організації надання послуг та порядку доставки та вручення

з питань користування радіочастотним ресурсом

28
0,2%

щодо правомірності встановлення РЕЗ, порядку користування РЧР та РЕЗ та випромінювальними пристроями, здійснення РЕЗ радіозавад

інші питання

385
3,5%

питання, що не належать до повноважень НКРЗІ (звернення були направлені за належністю до відповідних органів влади, підприємств, організацій), а також питання, що не стосуються послуг зв'язку

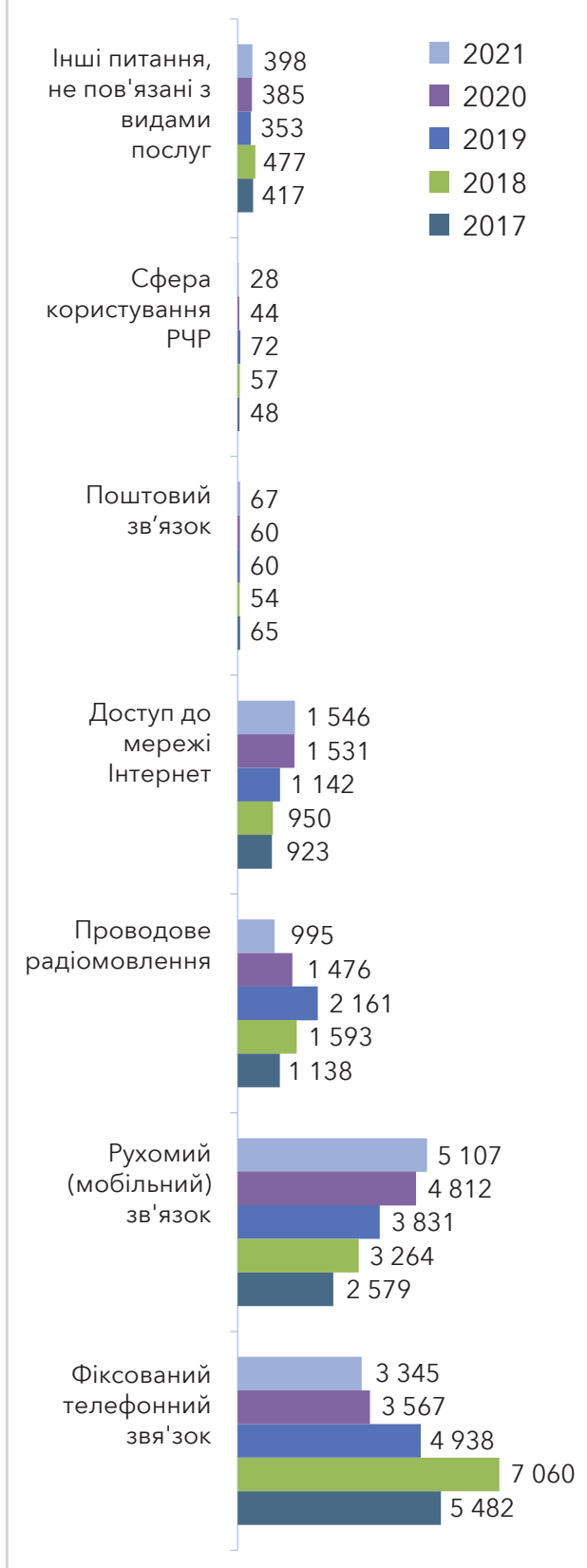

У 2021 році виявлено зміни в структурі звернень: зменшення кількості звернень з питань надання послуг фіксованого телефонного зв'язку на 6,6% та послуг проводового радіомовлення на 48,3% та, водночас, збільшення кількості звернень з питань надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку на 6,1% та послуг з доступу до Інтернету на 1% (у порівнянні з 2020 роком).

Протягом 2021 року НКРЗІ забезпечено проведення особистого прийому Головою та членами НКРЗІ, а також функціонування в НКРЗІ телефонної «гарячої лінії» для звернень громадян за номером телефону (044) 202-00-81, з метою налагодження зворотного зв'язку із споживачами. Телефонна «гаряча лінія» для звернень громадян проводилась кожну середу з 11:00 до 13:00 для надання можливості споживачам отримати компетентну консультацію фахівців щодо послуг зв'язку. На «гарячу лінію» НКРЗІ протягом 2021 року звернулося 95 громадян. Крім того, до громадської приймальні НКРЗІ звернулося 766 громадян.

У ході розгляду звернень НКРЗІ детально опрацьовувалась інформація операторів, провайдерів телекомунікацій з питань, що порушувались громадянами. Зокрема, у 2021 році на підставі 35 обґрунтованих звернень фізичних осіб про порушення суб'єктами господарювання їх законних прав проведено 12 позапланових перевірок суб'єктів ринку телекомунікацій. Під час проведення перевірок також перевірялись питання організації роботи із зверненнями громадян при наданні телекомунікаційних послуг в частині, що стосується питань, порушених у зверненнях, які стали підставами для проведення перевірок.

Рис. 5.9
Динаміка структури звернень за видами послуг за 2017-2021 роки (кількість звернень)

РОЗДІЛ 6. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НКРЗІ

Кадрове забезпечення державного регулювання у сфері зв'язку та інформатизації

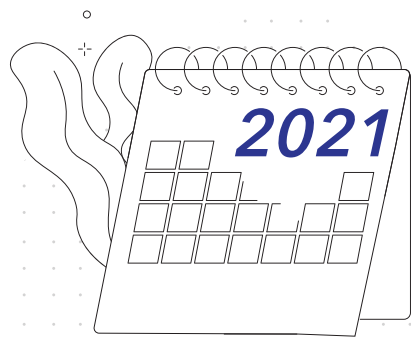
Олександр Животовський
ГОЛОВА НКРЗІ

“

Я дуже пишаюсь тим,
що у нас працюють хороші
професіонали

(з інтерв'ю агентству "Інтерфакс-Україна")

КЛЮЧОВЕ:

ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ ОНОВЛЕНО СКЛАД НКРЗІ

КАРАНТИН: ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ НКРЗІ ЗАБЕЗПЕЧЕНО

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ КАДРОВИХ ПРОЦЕСІВ

Команда НКРЗІ

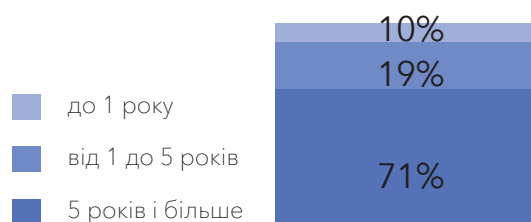
У 2021 році структура НКРЗІ не зазнала змін: її утворюють Комісія та Апарат у складі 14 самостійних структурних підрозділів та 2 посадових осіб, які не входять до їх складу.

Натомість відбулися зміни у кадровому складі вищого керівництва НКРЗІ: Указом Президента України від 25 червня 2021 року №271/2021 «Про призначення членів Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації» на посади призначено п'ятьох членів НКРЗІ та звільнено відповідним Указом Президента України трьох членів НКРЗІ попереднього складу у зв'язку із закінченням строку повноважень.

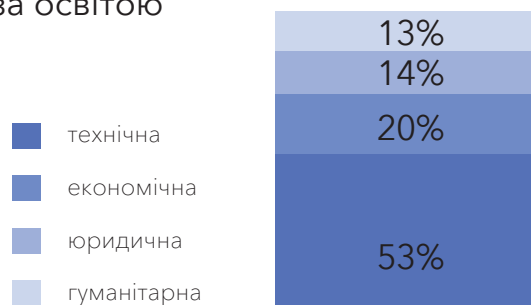
Виконання покладених на НКРЗІ завдань забезпечував кваліфікований склад фахівців. Склад команди станом на 31.12.2021 характеризують такі цифри:

85%	укомплектованість штату
240	штатна чисельність
212	кількість працівників, які перебувають у трудових відносинах
46	середній вік працівників
97%	частка працівників, які мають вищу освіту ступеня магістра
6	кількість осіб, які мають науковий ступінь
71%	частка працівників, які працюють в НКРЗІ більше 5 років

Рис. 6.1
Розподіл працівників за стажем роботи в НКРЗІ

Розподіл працівників за освітою

Карантин: виконання функцій НКРЗІ забезпечено

Створено організаційні умови та забезпечено технічну можливість роботи **97% працівників НКРЗІ в режимі реального часу через мережу Інтернет** для дистанційного виконання своїх обов'язків на період карантину вдома із збереженням заробітної плати. Забезпечено переведення внутрішнього документообігу в електронну форму не менш ніж на 95%.

За результатами **оцінювання діяльності 172 державних службовців** НКРЗІ у 2021 році - роботу 73 працівників (43%) оцінено позитивно, 97 (56%) отримали відмінну оцінку, 2 (1%) через невиконання поставлених перед ними завдань отримали негативну оцінку та звільнилися.

З метою забезпечення НКРЗІ професійним кадровим ресурсом у 2021 році залучено на умовах контрактів про проходження державної служби на період дії карантину 5 осіб. Крім того **на 41 вакантну посаду оголошувалися конкурси**, для участі у яких інформацію подали 409 осіб, лише 60% з яких відповідали загальним вимогам, визначеним законодавством. За результатами конкурсів призначено/переведено 27 осіб (19 на посади категорії «В», 8 - «Б»), в т.ч. більш високі посади зайняли 10 працівників НКРЗІ. Водночас на 22 посади претендував лише 1 кандидат, а на 12 посад кандидатів не було взагалі, поясненням чого вбачаються неконкурентні умови оплати праці. Вказане стало однією з причин і звільнення 26 осіб. Таким чином станом на 31.12.2021 в НКРЗІ налічувалося 32 вакансії.

З метою підвищення рівня професійної компетентності наявного кадрового складу у 2021 році **навчання пройшли 195 (92%) працівників**, зокрема, у рамках виконання індивідуальних програм підвищення рівня своєї професійної компетентності, обираючи тематику через Портал управління знаннями, використовуючи Інтернет-платформи тощо, при цьому забезпечуючи визначений законодавством обсяг навчання (не менше 1 кредиту ЄКТС).

Цифрова трансформація кадрових процесів

Розпочато практичне використання електронного кабінету працівника

Працівникам з використанням кваліфікованого електронного підпису надано доступ до їх особистих даних, інформації про підвищення кваліфікації, оцінювання роботи, військовий облік тощо, кожен може автоматично сформулювати заяву на відпустку, перевірити актуальність своїх персональних даних та при потребі повідомити про зміни. Керівники підрозділів мають можливість скористатись сервісом автоматичного формування подання щодо присвоєння дострокового рангу підлеглим працівникам, переглянути інформацію щодо проходження ними державної служби.

Ресурс суттєво підвищив ефективність роботи, імплементуючи елементи концепції самообслуговування, забезпечив можливість вирішення професійних задач в умовах дистанційної роботи.

Розширено можливості автоматичного генерування кадрових документів

Перелік документів, які формуються з використанням засобів автоматизації інформаційно-аналітичної системи та з урахуванням вимог законодавства, доповнено особовою картою державного службовця та особовою картою працівника форми №П-2, звітами про кількісний та якісний склад державних службовців, наказами про підвищення кваліфікації, переведення та звільнення державних службовців; удосконалено систему нагадувань про настання законодавчо визначених строків для прийняття кадрових рішень.

Впроваджено облік трудової діяльності працівників в електронній формі

Протягом 2021 року до Пенсійного фонду України подано відомості про трудову діяльність більше ніж 50% працівників НКРЗІ з метою включення їх до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування. Забезпечено перехід на опрацювання 100% електронних листків непрацездатності з використанням даних про трудовий та страховий стаж з реєстру застрахованих осіб.

Забезпечення надходжень до бюджету

Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (зі змінами) планові надходження коштів до Державного бюджету України за кодами, за якими закріплено контроль за справлянням (стягненням) платежів до бюджету (постанова від 16.02.2011 №106 (зі змінами) за 2021 рік складають 192 655,0 тис. грн.

Фактичні надходження коштів до державного бюджету за 2021 рік складають 15 536,9 тис. грн., в тому числі в розрізі кодів:

- 22011400 «Плата за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України та видачу дублікатів таких ліцензій» – 11 045,9 тис. грн.;

- 22012200 «Плата за виділення номерного ресурсу» – 4 491,0 тис. грн.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» (зі змінами) затверджено фінансування Національної комісії, що здійснює державне регулювання сфері зв'язку та інформатизації за програмою 5561010 «Керівництво та управління у сфері регулювання зв'язку та інформатизації» в сумі 95 726,5 тис. грн.

За вищезазначеною програмою за 2021 рік фінансування розподілено в повному обсязі відповідно до виділених асигнувань.

Документальне забезпечення і контроль

У 2021 році загальний документообіг НКРЗІ склав 72 917 документів. Значна частина вхідної кореспонденції надійшла від суб'єктів господарювання/операторів телекомунікацій – 42 728 листів. Плідна співпраця пов'язувала НКРЗІ з Офісом Президента України, Верховною Радою України, народними депутатами України, Кабінетом Міністрів України - 559 вхідних доручень та державними органами – 1 354 листів, а також з підприємства та громадськими організаціями – 6 000 документів. Цей період відзначався також значним надходженням запитів на публічну інформацію – 94 запити. Результатом ефективної та оперативної роботи працівників НКРЗІ за 2021 рік було розроблено та надіслано 7212 вихідних листів. Частка розпорядчих внутрішніх документів НКРЗІ та комунікативних зв'язків між структурними підрозділами НКРЗІ становили 14970 документів.

Всі заяви та запити від операторів, провайдерів телекомунікацій та суб'єктів господарювання опрацьовувались в НКРЗІ в строки визначені законодавством. Здебільшого на опрацювання надходили такі документи як анкета (виробника); повідомлення (для реєстрації радіобладнання, відповідно до пункту 10 Технічного регламенту радіобладнання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 року №355); заява користувача щодо: дострокового впровадження нової радіотехнології, визначення можливості застосування конкретного типу РЕЗ та ВП; заява користувача радіочастотного ресурсу про: анулювання ліцензії, про видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України, на отримання ліцензії на додаткову смугу радіочастот; заяви про виділення, повернення, переоформлення дозволу на використання номерного ресурсу; звітність за встановленими формами.

З метою дотримання належного рівня виконавської дисципліни в НКРЗІ на апаратній нараді у Голови НКРЗІ надається щотижневий звіт щодо термінів виконання контрольних документів та завдань. Також проводиться випереджувальний моніторинг виконання актів законодавства, доручень Президента України, Кабінету Міністрів України, заяв від операторів телекомунікацій та інших документів та завдань. Діє система щотижневого

нагадування структурним підрозділам та посадовим особам, які не входять до складу самостійних структурних підрозділів, НКРЗІ про документи та завдання, що стоять на контролі, термін виконання яких спливає протягом тижня.

У 2021 році для уникнення відхилень та недопущення порушення термінів виконання документів та завдань у зв'язку з загрозою погіршення епідеміологічної ситуації в Україні через розповсюдження коронавірусної інфекції (COVID-19) в НКРЗІ здійснювався щоденний моніторинг термінів виконання документів та завдань та надавалися нагадування самостійним структурним підрозділам та посадовим особам, які не входять до складу самостійних структурних підрозділів, НКРЗІ про такі терміни.

У 2021 році на контролі в НКРЗІ знаходилося 6 610 документів та 3 680 планових та інших завдань.

Підвищення ефективності використання ІКТ для виконання завдань НКРЗІ

З метою ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій для виконання завдань та функцій, покладених на НКРЗІ, інформаційного забезпечення працівників та взаємодії з постачальниками та споживачами телекомунікаційних послуг, в НКРЗІ протягом 2021 року проведено роботи, спрямовані на якісне підвищення рівня електронної взаємодії та розширення спектру електронних послуг.

Відповідно до пріоритетних завдань, визначених Урядом, для забезпечення безперервності та оперативності візуалізації інформації щодо доступності послуг 4G на Вебкарті, яка оприлюднена на офіційному вебсайті НКРЗІ, на основі звітності, що надається операторами / провайдерами телекомунікацій через Систему електронної звітності НКРЗІ, в геоінформаційній системі НКРЗІ проведено роботи щодо переходу до використання Кодифікатору адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад (КАТОТТГ), який введено в дію наказом Міністерства розвитку громад та територій від 26.11.2020 №290 на заміну Класифікатора об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ).

Також, для представлення споживачам інформації щодо доступності телекомунікаційних послуг за технологією супутникового Інтернету, на Вебкарті доступності послуг проводового та безпроводового доступу до Інтернету за різними технологіями створено новий шар «Satellite Internet» та забезпечено його постійну актуалізацію.

Відповідно до змін, внесених постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. №1087 до Типової інструкції з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну, забезпечено доопрацювання та впровадження оновленого модуля взаємодії системи електронного документообігу НКРЗІ та системи електронної взаємодії органів виконавчої влади з урахуванням інтеграції з підсистемою погодження нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України.

З метою оптимізації процедур надання операторами, провайдерами телекомунікацій визначеної законом звітності та інформації, враховуючи пункт 86 плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 №1413-р, проведено роботи з модернізації механізмів надання, отримання та аналізу електронної звітності за новою формою звітності №1-Т «Сфера телекомунікацій», затвердженої рішенням НКРЗІ від 23.02.2021 №69, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 15.03.2021 за №324/35946.

З набранням чинності Закону України «Про електронні комунікації» необхідно вирішити проблеми інтеграції Реєстру постачальників електронних комунікаційних послуг та переліку видів електронних комунікаційних послуг у Систему електронної звітності.

РОЗДІЛ 7. ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР РАДІОЧАСТОТ»

Державне підприємство «Український державний центр радіочастот» (далі УДЦР), створене у 1996 році, є госпрозрахунковим підприємством сфери управління НКРЗІ та належить до об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. До його складу входить 9 філій, які здійснюють свою діяльність на всій території України. З лютого 2015 року УДЦР очолює Володимир Іванович Корсун.

Основні види діяльності УДЦР у 2021 році:

- здійснення радіочастотного моніторингу використання радіочастотного ресурсу України;
- проведення розрахунків електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів загальних користувачів, за позитивними результатами яких надавав висновки щодо електромагнітної сумісності та дозволи на експлуатацію РЕЗ у смугах радіочастот загального користування.
- УДЦР забезпечує електромагнітну сумісність діючих РЕЗ, зокрема, шляхом:
- виявлення і усунення джерел радіозавад, що заважають роботі РЕЗ;
- участі, за дорученням НКРЗІ, у здійсненні державного нагляду за користуванням радіочастотним ресурсом України, зокрема, шляхом проведення радіочастотного моніторингу;
- забезпечення беззавадової роботи РЕЗ у прикордонних зонах України шляхом міжнародної координації використання радіочастот і контролю випромінювань РЕЗ сусідніх країн;
- проведення відповідних розрахунків щодо електромагнітної сумісності РЕЗ різних радіослужб;

- погодження використання частот РЕЗ загальних користувачів із РЕЗ спеціальних користувачів;
- проведення технічних експертиз на можливість застосування РЕЗ, що виробляються або ввозяться для застосування на території України.

В УДЦР створено систему технічного радіоконтролю, яка оснащена сучасними автоматизованими комплексами вітчизняного та закордонного виробництва, що дозволяє контролювати використання радіочастотного ресурсу РЕЗ всіх радіотехнологій, які використовуються в Україні.

З 2008 року УДЦР є повноправним членом Сектору радіозв'язку Міжнародного союзу електрозв'язку (далі - МСЕ), роль якого полягає в здійсненні глобального управління користуванням радіочастотним спектром та частотно-орбітальним ресурсом. Підприємство здійснює заходи для забезпечення міжнародно-правового захисту радіочастотних присвоєнь.

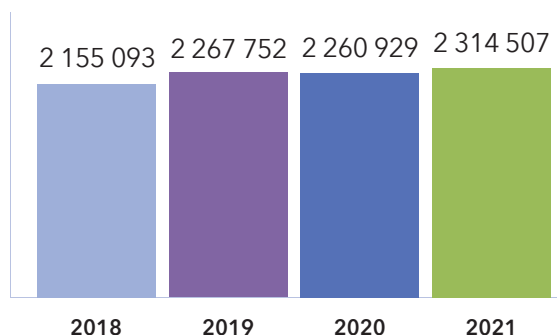
УДЦР виконує технічні роботи з міжнародної координації супутникових мереж в інтересах супутникових операторів України на основі заявок на первинні публікації таких супутникових мереж, направлених у попередні роки від імені України до МСЕ.

1.1. Інструментальна оцінка параметрів випромінювання радіоелектронних засобів

Станом на 31 грудня 2021 року у центральній обліковій базі УДЦР зареєстровано 255 501 одиниць контролю (базових станцій, РЕЗ, дуплексних пар та номіналів радіочастот), що підлягали плановому радіочастотному моніторингу (далі – РЧМ).

Під час заходів з РЧМ у 2021 році проведено 2 314 507 інструментальних оцінок параметрів випромінювання РЕЗ, із створенням відповідних звітних документів (протоколів, спектрограм, частотних панорам та таблиць даних), проводились додаткові заходи щодо позапланового РЧМ.

Рис. 7.1
Динаміка кількості проведених інструментальних оцінок параметрів випромінювання РЕЗ у 2018-2021 роках
Кількість вимірювань

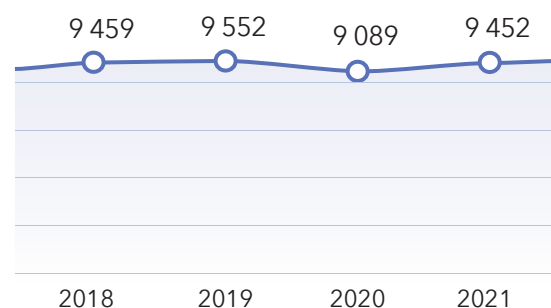

Загальне збільшення кількості зареєстрованих одиниць контролю порівняно з попереднім роком становить близько 4% (у 2020 році – 246 010 одиниць контролю). Водночас, у 2021 році відбулись якісні зміни складу за рахунок зростання на 7% кількості одиниць контролю цифрового стільникового та радіорелейного зв'язку, що пов'язано із продовженням впровадження операторами радіотехнології міжнародного рухомого (мобільного) зв'язку ІМТ (LTE) та одночасного зменшення РЕЗ широкосмугового радіодоступу, у зв'язку з припиненням використання зазначеної радіотехнології ТОВ «Інтернаціональні телекомунікації» та ТОВ «Перша інвестиційна спілка».

1.2. Виявлення порушень у сфері користування радіочастотним ресурсом

Серед основних завдань УДЦР є виявлення та припинення дії незаконно діючих РЕЗ (ВП) та виявлення і усунення дії джерел радіозавад.

Рис. 7.2
Динаміка кількості зафіксованих порушень у сфері користування РЧР за 2018-2021 роки
Кількість зафіксованих порушень

Протягом 2021 року зафіксовано 9 452 порушення у сфері користування РЧР із урахуванням тих, що були виявлені у попередні періоди (2020) і робота над усуненням яких тривала у звітному році, а саме:

- використання РЕЗ без відповідних дозвільних документів – 7 163;
- використання РЕЗ з порушенням умов дозволів на експлуатацію РЕЗ – 2 289.

За результатами проведення усіх заходів упродовж 2021 року усунено 6 886 порушень користування РЧР, що складає 73% від їх загальної кількості. При цьому силами УДЦР усунено 6 448 порушень – 94% від загальної кількості усунених порушень. НКРЗІ у взаємодії з територіальними підрозділами Національної поліції чи іншими державними органами України припинено 438 порушень.

На кінець 2021 року залишилися не усуненими 2 566 порушень. Найбільше порушень (62%) пов'язано з незаконним використанням РЕЗ широкосмугового радіодоступу.

1.3. Виявлення та усунення дії джерел радіозавад

За 2021 рік УДЦР виконав у встановлені терміни 1 638 заявок на виявлення та усунення дії джерел радіозавад.

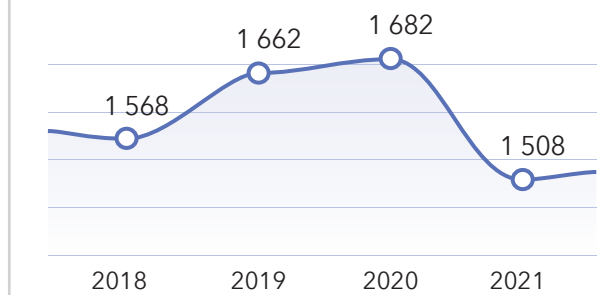
Кількість заявок на виявлення та усунення дії джерел радіозавад у порівнянні з попереднім роком зменшилася на 4%. Якісний розподіл залишився на рівні 2020 року – найбільше заявок (87%) припадає на завади роботі РЕЗ цифрового стільникового радіозв'язку

Застосування сучасних засобів РЧМ і належна організація заходів радіочастотного моніторингу забезпечує оперативне виявлення джерел радіозавад та здійснення необхідних заходів щодо усунення впливу радіозавад.

2. Здійснення вимірювань (технічного контролю) телекомунікаційних мереж

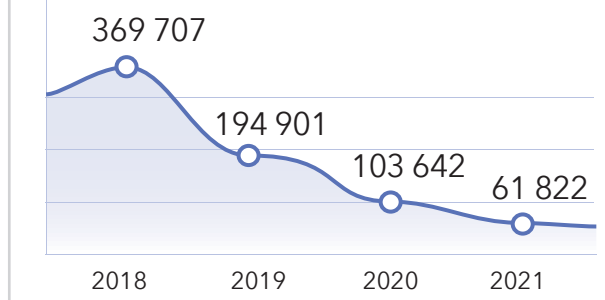
Одним із статутних завдань діяльності УДЦР є здійснення вимірювань (технічний контроль) телекомунікаційних мереж, метою якого є виявлення порушень вимог законодавства України, пов'язаних з нелегітимним пропуском міжнародного трафіка голосової телефонії.

Рис. 7.4
Динаміка проведених заходів з вимірювання параметрів телекомунікаційних мереж у 2018-2021 роках
Кількість заходів

У 2021 році УДЦР за договорами із зацікавленими операторами телекомунікацій, під час участі у складі комісії НКРЗІ та за зверненнями правоохоронних органів, провів 1 508 заходів з вимірювання телекомунікаційних мереж, з них 631 – щодо порядку маршрутизації трафіка голосової телефонії та 877- щодо випробування (вимірювання) показників (параметрів) якості телекомунікаційних послуг, у тому числі якості послуг із доступу до Інтернету.

Рис. 7.5
Динаміка виявлених порушень порядку маршрутизації трафіка при проведенні заходів з вимірювань на телекомунікаційних мережах у 2017-2021 роках
Кількість виявлених порушень

Під час проведення зазначених заходів на мережах операторів телекомунікацій виявлено та зафіксовано протоколами вимірювань 61 822 порушення порядку маршрутизації трафіка голосової телефонії.

З метою застосування відповідних заходів до порушників, операторам телекомунікацій надані Протоколи вимірювань, відповідно до яких надання телекомунікаційних послуг споживачам-порушникам припинялося чи обмежувалося. Крім того, до правоохоронних органів передано 134 протоколи вимірювань (технічного контролю) телекомунікаційних мереж, якими зафіксовані порушення порядку маршрутизації трафіка.

Значне зменшення, на 40,4%, виявлених порушень у 2021 році порівняно з 2020 роком є результатом ефективної роботи з вимірювання телекомунікаційних мереж щодо виявлення та попередження порушень порядку маршрутизації трафіка, що проводилася спеціалістами УДЦР у 2021 році у взаємодії із правоохоронними органами, НКРЗІ та зацікавленими операторами телекомунікацій.

Одним із напрямків діяльності УДЦР є випробування (вимірювання) показників (параметрів) якості телекомунікаційних послуг, у тому числі якості послуг із доступу до Інтернету.

З метою забезпечення виконання операторами телекомунікацій рішення НКРЗІ від 08.12.2020 №475 «Про затвердження переліків показників якості телекомунікаційних послуг, рівні яких підлягають обов'язковому оприлюдненню у 2022 році», УДЦР надає послуги з випробування (вимірювання) показників (параметрів) якості телекомунікаційних послуг на мережах операторів фіксованого телефонного зв'язку та якості послуг із доступу до Інтернету у всіх регіонах України.

Для проведення вищезазначених заходів УДЦР та його філії мають засоби вимірювальної техніки, що відповідає вимогам Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та методики вимірювань, відповідно до яких проводяться вимірювання.

У 2021 році УДЦР за договорами із зацікавленими операторами телекомунікацій проведено 877 заходів з випробування (вимірювання) показників (параметрів) якості телекомунікаційних послуг, в тому числі якості послуг із доступу до Інтернет, за результатами яких складені протоколи, що використовуються операторами телекомунікацій при поданні відповідних звітів до НКРЗІ та їх оприлюднення у 2022 році.

На виконання Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. №1189-р «Про затвердження плану заходів щодо підвищення якості послуг

рухомого (мобільного) зв'язку на 2020-2022 роки» в УДЦР у 2021 році для забезпечення виконання завдань щодо створення в Україні загальнонаціональної постійно діючої Системи моніторингу якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку та доступу до Інтернету, впроваджувалась підсистема моніторингу та збору значень параметрів якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку. Зокрема, у 2021 році в УДЦР сформований новий підрозділ для проведення робіт з вимірювань та збору значень параметрів якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку, закуплені серверне обладнання, програмне забезпечення, п'ять мобільних та один переносний випробувальні комплекси для вимірювань та збору параметрів якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку та проведена дослідна експлуатація підсистеми моніторингу та збору значень параметрів якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку.

3. Міжнародне співробітництво

Основними напрямками міжнародного співробітництва УДЦР є проведення міжнародної координації присвоєнь радіочастот РЕЗ України та інших країн, двостороння співпраця з органами управління радіочастотним спектром інших країн з визначення умов застосування та координації РЕЗ у прикордонних районах, забезпечення їх роботи без завад, участь у роботі міжнародних організацій в галузі зв'язку (МСЕ, СЕПТ) та регіональних форумів.

Спільно з НКРЗІ та Адміністрацією Держспецзв'язку, керуючись резолюціями Генеральної асамблеї ООН та іншими нормативно-правовими актами, УДЦР протягом 2021 року вносив вагомий внесок щодо успішної протидії спробам Адміністрації зв'язку Російської Федерації легалізувати на міжнародному рівні незаконне використання частотних присвоєнь на тимчасово окупованій території АР Крим та м. Севастополь.

3.1. Міжнародна координація присвоєнь радіочастот та супутникових мереж

З метою правового забезпечення доступу радіослужб України до використання радіочастотного спектра впродовж 2021 року фахівцями УДЦР було скоординовано 2 665 радіочастотних присвоєнь для РЕЗ України та 15 671 радіочастотне присвоєння для РЕЗ інших країн. Крім того, УДЦР у 2021 році здійснив нотифікацію в МСЕ 465 радіочастотних присвоєнь для РЕЗ наземних служб радіозв'язку України з метою набуття ними необхідних прав на міжнародне визнання та захист.

Також УДЦР на постійній основі проводиться аналіз Міжнародних інформаційних циркулярів частот МСЕ (ІФІК БР) для наземних та космічних служб радіозв'язку з метою забезпечення належного міжнародно-правового захисту інтересів служб радіозв'язку України при використанні радіочастотного спектра на території країни, зокрема і від потенційного завадового впливу нових супутникових мереж іноземних адміністрацій. Ця робота здійснювалась також і для запобігання спробам легітимізації Адміністрацією зв'язку Російської Федерації анексії АР Крим та м. Севастополь на міжнародному рівні шляхом заявлення нею у ІФІК БР частотних присвоєнь з місцем їх розташування на території АР Крим та м. Севастополь.

У 2021 році УДЦР успішно виконано роботи з реєстрації частотно-орбітального ресурсу для українського негеостаціонарного супутника дистанційного зондування Землі Січ-2-1(30) у Міжнародному довідковому реєстрі частот МСЕ на всіх запланованих орбітах та з урахуванням всіх параметрів, наданих оператором супутника Січ-2-1(30). Результатом виконання УДЦР цих робіт є те, що Україна як держава-член МСЕ отримала право на міжнародне визнання та належний міжнародно-правовий захист частотно-орбітального ресурсу супутника Січ-2-1(30), у рамках української супутникової мережі SICN-2M, від можливих шкідливих радіозавад.

3.2. Участь у діяльності МСЕ та СЕПТ

У 2021 році представники УДЦР взяли участь у 8 заходах МСЕ та 11 заходах СЕПТ. Під час участі у засіданнях робочих груп МСЕ та СЕПТ основну увагу фахівців УДЦР було зосереджено на дослідженнях шляхів вирішення питань порядку денного ВКР-23, питаннях забезпечення ЕМС при впровадженні новітніх технологій рухомого (мобільного) зв'язку (LTE, 5G), удосконаленні методів здійснення радіочастотного моніторингу РЕЗ та боротьбі з контрафактними або викраденими пристроями електрозв'язку/ІКТ з використанням міжнародних ідентифікаторів.

Фахівці УДЦР вносять свій внесок у роботу міжвідомчої Робочої групи з питань підготовки до ВКР-23, створеної наказом Адміністрації Держспецзв'язку від 14.02.2020 №91. На її засіданнях розроблятиметься позиція України на заходи відповідних робочих груп МСЕ та СЕПТ, а в подальшому – і на ВКР-23. Тому участь у відповідних дослідженнях МСЕ і СЕПТ сприятиме забезпеченню врахування інтересів України у сфері користування радіочастотним спектром при визначенні можливих варіантів вирішення пунктів порядку денного ВКР-23.

Також одним із напрямків роботи УДЦР в МСЕ та СЕПТ є участь у дослідженнях з питань пов'язаних з радіочастотним моніторингом. У 2021 році в МСЕ представник УДЦР продовжував керувати кореспондентською групою з розроблення проекту нового Звіту МСЕ-R SM.[POP_COVERAGE] щодо застосування різних методів оцінювання покриття населення послугами наземних радіослужб, робота над яким триває.

4. Здійснення присвоєнь радіочастот та видача дозволів на експлуатацію радіоелектронних засобів

Обсяги робіт з підготовки та надання НКРЗІ висновків щодо можливості ліцензування радіочастотного ресурсу (РЧР) України у 2021 році в цілому повернулися до середнього рівня попередніх років, оскільки не було масового продовження ліцензій операторів рухомого (мобільного) зв'язку.

Рис. 7.6 Підготовка та надання НКРЗІ висновків щодо можливості ліцензування РЧР України та висновків щодо можливості та умов користування РЧР України для потреб телерадіомовлення

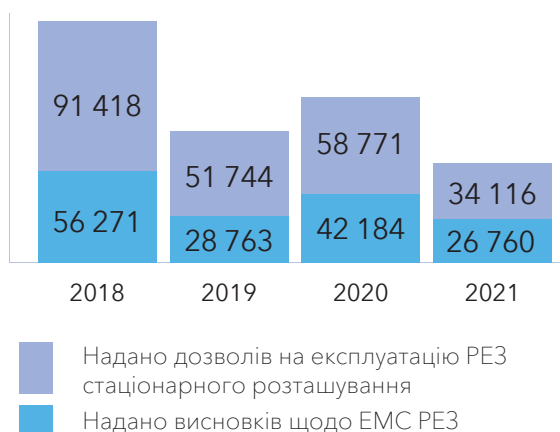

У 2021 році динаміка надання за заявками Національної Ради висновків щодо можливості та умов користування РЧР України для потреб телерадіомовлення (далі – Висновки) порівняно з 2020 роком сповільнилась. Зменшення кількості наданих Висновків зумовлено фактично повною вичерпаністю радіочастотного спектру у смузі частот 470 - 694 МГц (21 - 48 ТВ канали) та необхідністю вивільнення смуги 694 - 862 МГц (49 - 69 ТВ канали) від РЕЗ аналогового та цифрового наземного телевізійного мовлення для подальшого запровадження в даній смузі радіообладнання новітніх радіотехнологій міжнародного рухомого (мобільного) зв'язку ІМТ (четвертого/п'ятого покоління).

Обсяги робіт з присвоєнь радіочастот у 2021 році:

- 26,8 тис. висновків щодо EMC РЕЗ;
- 34,1 тис. дозволів на експлуатацію РЕЗ стаціонарного розташування;
- 37,6 тис. дозволів на експлуатацію РЕЗ децентралізованого присвоєння.

Рис. 7.7
Надання висновків щодо електромагнітної сумісності РЕЗ та дозволів на їх експлуатацію

Як видно з вищенаведеної діаграми, загальна кількість наданих дозволів на експлуатацію РЕЗ (стаціонарного розташування) в 2021 році дещо зменшилась порівняно з 2020 роком, що обумовлено проведенням у 2020 році заходів з рефармінгу в діапазоні 900 МГц, які потребували переформування всіх дозволів на експлуатацію базових станцій GSM-900 у зв'язку з впровадженням радіотехнології 4G/LTE-900.

На виконання Указу Президента України від 08.07.2019 №497/2019 «Про деякі заходи з покращення доступу до мобільного Інтернету» УДЦР продовжує сприяти операторам рухомого (мобільного) зв'язку у впровадженні в Україні радіотехнології четвертого покоління 4G/LTE-900.

З моменту видачі операторам рухомого (мобільного) зв'язку відповідних ліцензій за 2020 рік УДЦР активно сприяє розгортанню мереж цієї радіотехнології та видачі дозволів на експлуатацію РЕЗ. Також у 2021 році продовжувались заходи щодо розвитку в Україні мереж радіотехнологій 4G/LTE-1800/LTE-2600. Так, станом на кінець 2021 року для радіотехнологій четвертого покоління 4G УДЦР надано дозволів на експлуатацію РЕЗ:

- 4G/LTE-900 – 8 199 дозволів;
- 4G/LTE-1800 – 27 142 дозволи;
- 4G/LTE-2600 – 8 288 дозволів.

У 2021 році в порівнянні з 2020 роком збільшилась кількість наданих дозволів на експлуатацію РЕЗ децентралізованого присвоєння до 37,6 тис. дозволів. Ситуативне зростання кількості наданих дозволів у 2021 році було пов'язано із переформуванням дозволів у зв'язку з реорганізацією окремих підрозділів АТ «Укрзалізниця».

5. Центр з сертифікації Державного підприємства «Український державний центр радіочастот» (ЦС УДЦР)

За 2021 рік виконано понад 400 робіт з оцінки відповідності, проведено і оформлено протоколами більше 1 200 випробувань. У 2021 році виявлено 24 типи обладнання, яке не відповідає вимогам Технічних регламентів (ТР), що складає близько 7% від загальної кількості продукції, що пройшла оцінку відповідності. За показниками, виявлені відхилення (невідповідності) продукції розподіляються: електромагнітна сумісність – 38%, функціональні параметри (радіо-параметри) – 33%, електробезпека – 29%. Статистичні дані свідчать про зростання невідповідностей за показником «радіо параметри» та безпека у порівнянні з минулим роком.

З метою впровадження інноваційних технологій, ЦС на регулярній основі взаємодіє з Radio Equipment Directive Compliance Association (Європейська асоціація з питань відповідності радіообладнання Директиві 2014/53/ЄС (REDCA).

В рамках програми Національного інституту стандартів та технологій США з добровільної акредитації лабораторій (National Voluntary Laboratory Accreditation Program (NVLAP) в системі Federal Communications Commission (Федеральна комісія з питань зв'язку США (FCC) завершений підготовчий етап акредитації Випробувального центру (ВЦ УКРЧАСТОТНАГЛЯД).

Протягом 2021 року ЦС активно співпрацював з європейськими нотифікованими органами з оцінки відповідності: CETECOM, CSA Group Bayern, NEMKO (Німеччина), TSU Piestany (Словацька Республіка) та виробниками: EPSON, Telematics Wireless, ZEBRA TECHNOLOGIES CORPORATION, Vossloh-Schwabe Deutschland та інші. Укладено 42 міжнародні договори.

Для іноземних та національних виробників проведені комплексні випробування продукції призначеної для експорту до країн ЄС та США: пристроїв радіокерування, радіостанцій, систем сигналізації, лічильників електроенергії, радарів, обладнання для космічної галузі тощо.

Виконано низку резонансних робіт з оцінки відповідності: систем зв'язку для Чорнобильської АЕС, радіобладнання систем контролю для сховищ ядерного палива, комплексів тестування якості надання послуг мобільного зв'язку, станцій супутникового зв'язку для телебачення, передавачів цифрового телевізійного мовлення DVB-T2, медичного обладнання, обладнання «розумного» землеробства (квадрокоптери, мультикоптери,

системи позиціонування, контролю руху та ін.) та радіорелейних станцій українського та іноземного виробництва. Проведені експериментальні дослідження в інтересах Штабу Антитерористичного центру при СБУ, Повітряних Сил ЗСУ та Інституту телекомунікацій.

З метою оцінки відповідності радіобладнання усіх радіотехнологій передбачених Планом РЧР України та у зв'язку з введенням в дію нових міжнародних та національних стандартів, розширені сфери акредитації та призначення Органу оцінки відповідності УДЦР (ООВ УКРЧАСТОТНАГЛЯД). Наказом Мінекономіки від 19.10.2021 за №764 затверджена нова сфера призначення ООВ. Крім того, наказом від 18 грудня 2021 №1103-21 Мінекономіки уповноважило ЦС на виконання функцій секретаріату секторальної групи призначених ООВ згідно з ТР радіобладнання.

Національне агентство з акредитації України (НААУ) протягом року провело перевірку та засвідчило відповідність ООВ УКРЧАСТОТНАГЛЯД усім вимогам ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2014 та додаткових стандартів ДСТУ EN ISO/IEC 17020:2014, ДСТУ EN ISO/IEC 17021-1:2017. Випробувальний центр (ВЦ УКРЧАСТОТНАГЛЯД) у своїй діяльності перейшов на нову версію стандарту ДСТУ ISO/IEC 17025:2019. НААУ підтверджено технічну компетентність, достовірність і обґрунтованість результатів випробувань, внесені зміни до атестату акредитації та актуалізована сфера акредитації ВЦ.

РОЗДІЛ 8. ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ НКЕК ТА УДЦР НА 2022 РІК

На 2022 рік визначено наступні пріоритетні завдання НКЕК:

- імплементація та реалізація положень Закону України «Про електронні комунікації», який набрав чинності 01.01.2022 року та Закону України «Про національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектру та надання послуг поштового зв'язку України», який набрав чинності 13.02.2022 року;
- забезпечення виконання заходів, пов'язаних з реалізацією інтеграції України до ЄС, зокрема в частині імплементації Угоди про асоціацію та Порядку денного асоціації Україна-ЄС, а також участі у зовнішньополітичній ініціативі ЄС «Східне партнерство» з метою гармонізації законодавства та інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС;
- розробка та реалізація перспективного плану відбудови та розвитку електронних комунікаційних мереж та об'єктів поштового зв'язку на територіях, які постраждали внаслідок ведення бойових дій, в тому числі за рахунок міжнародної допомоги;
- участь у реалізації Плану заходів щодо підвищення якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 №1189-р з метою підвищення ефективності роботи щодо моніторингу якості телекомунікаційних послуг та вимірювання параметрів якості телекомунікаційних послуг;
- проведення аналізу та, за необхідності, заходів державного нагляду щодо виконання операторами рухомого (мобільного) зв'язку умов ліцензій при впровадженні технології 4G в діапазонах 900 МГц та 1800 МГц;
- організація взаємодії з правоохоронними органами з метою встановлення та притягнення до відповідальності власників незаконно діючого радіообладнання або випромінювальних пристроїв, вжиття інших заходів, передбачених законом, у тому числі відносно власників (балансоутримувачів) споруд або земельних ділянок, на яких встановлені незаконно діючі засоби електронних комунікацій, радіообладнання;
- ліцензування нових діапазонів для стільникового зв'язку (зокрема, 2,1 ГГц, 2,3 ГГц та 2,6 ГГц) з метою подальшого забезпечення операторами належної якості послуг за існуючої динаміки зростання обсягу трафіку;
- запровадження умов користування ліцензованими і неліцензованими діапазонами радіочастот, впровадження критеріїв ефективності користування, а також подальша гармонізація використання радіочастотного спектра із ЄС;
- підтримка у проведенні інноваційної та дослідної діяльності у сфері користування радіочастотним спектром, сприяння використанню отриманих результатів для впровадження нових технологій.
- виконання заходів щодо поетапного створення та розгортання загальнонаціональної постійно діючої Системи моніторингу якості послуг мобільного зв'язку та доступу до Інтернету;
- організаційне забезпечення заходів поетапного переходу мереж фіксованого зв'язку до процедури встановлення внутрішньозонових з'єднань з використанням семизначних зонових номерів для впровадження послуги перенесення номерів на мережах фіксованого зв'язку;
- запровадження ППН на мережах фіксованого зв'язку, що спрямоване на реалізацію законних прав споживачів на вільний вибір постачальника електронних комунікаційних послуг;
- розробка та впровадження елементів Електронної регуляторної платформи як автоматизованої інформаційно-аналітичної системи регуляторного органу відповідно до вимог, встановлених Законом України «Про електронні комунікації»
- запровадження моделі ефективного оператора для встановлення єдиної розрахункової такси за послуги термінації національного трафіка для мобільного та фіксованого голосового зв'язку.

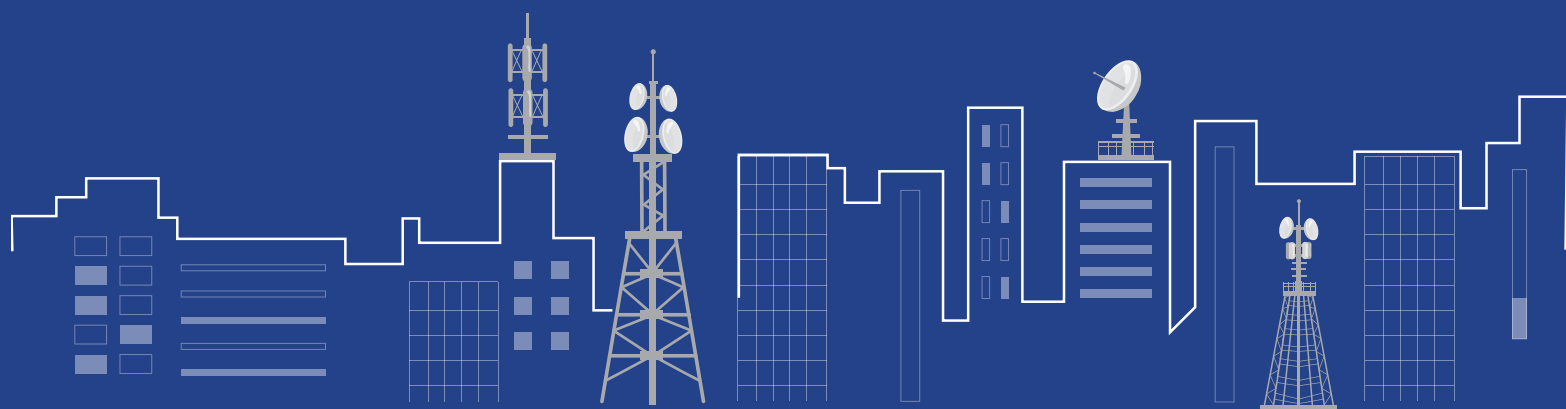

Пріоритетні завдання УДЦР на 2022 рік

Стратегічними планами розвитку УДЦР на 2019-2023 роки та 2019-2028 роки визначені щорічні базові характеристики для актуалізації напрямів і шляхів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, оптимізації використання ресурсів та їх концентрації на найбільш перспективних і значущих напрямках його розвитку, зокрема з урахування набуття чинності Закону України «Про електронні комунікації», пріоритетними завданнями на 2022 рік є:

- забезпечення контролю за ефективністю використання радіочастотного спектру України шляхом подальшого розвитку сенсорної мережі збору даних параметрів випромінювання РО (РЕЗ);
- розроблення нових й удосконалення діючих процедур, методик та алгоритмів розрахунків умов EMC РО (РЕЗ);
- підвищення компетентності та здатності ЦС здійснювати оцінку відповідності радіобладнання за європейськими стандартами;
- удосконалення та технічна підтримка автоматизованої інформаційної системи «Централізована база даних перенесених номерів»;
- забезпечення експлуатації системи моніторингу якості послуг мобільного зв'язку та оприлюднення результатів моніторингу для споживачів.

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
У СФЕРАХ ЕЛЕКТРОННИХ КОМУНІКАЦІЙ, РАДІОЧАСТОТНОГО СПЕКТРА
ТА НАДАННЯ ПОСЛУГ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ**
вул. Солом'янська, 3, м. Київ, 03110

тел./факс: (380 44) 202-00-43; 202-00-10, 202-00-22
Ел.пошта: office@nkrzi.gov.ua; kabmin_doc@nkrzi.gov.ua
сайт: www.nkrzi.gov.ua